

R. Simon

①

כתבי רבינו משה בן נחמן

יוצאים לאור על-פי כתבי יד ודפוסים ראשונים
עם מראי מקומות, הערות ומבואות

מ א ת

הרב חיים דוב שעוועל

כרך שני

תורת האדם • אגרת הקודש • האמונה והבטחון
פירוש לספר יצירה • מאמר על פנימיות התורה
פירוש לשיר השירים • תרי"ג מצוות

הוצאת מוסד הרב קוק • ירושלים תשכ"ד

זנ"ה ה"י קין המצניע (י"ג)
(עוז קזנין גיסו הח"צג קין
המצניע)

אפילו לכבס ולהניח * קאמר. אמר רב ששת תדע דהא בטלי קצרי דבי רב * והלכתא כרב ששת. דתניא אסור לכבס לפני ת"ב אפי' להניח לאחר ת"ב. וגיהוץ שלנו ככיבוס שלהם. וכלי פשתן אין בהן משום גיהוץ. פירשו הגאונים דהכי קתני: גיהוץ שלנו ככיבוס שלהן שהוא אסור. הא כיבוס שלנו מותר. וכלי פשתן אין בהן משום גיהוץ שלנו ולא כיבוס שלהם. שלה רב יצחק בר יעקב ³⁹ בר גיורי משמיה דר' יוחנן אף על פי שאמרו כלי פשתן אין בהן משום גיהוץ * אבל אסור ללבשן בשבת שחל תשעה באב להיות בתוכה. ואפילו מי שאין לו אלא חלוק אחד אסור לכבסו וללבשו בשבת של תשעה באב. תניא תשעה באב שחל להיות בשבת אוכל ושותה כל צרכו ומעלה על שלחנו כסעודת שלמה בשעתו *. ואסור לספר ולכבס מראש חדש ועד התענית דברי ר' מאיר. ר' יהודה אומר כל החדש כולו אסור. ר"ש ב"ג אומר אינו אסור אלא אותה שבת בלבד. אמר רבי יוחנן ושלשתן מקרא אחד דרשו והשבתי כל משושה חגה חדשה ושבתה וכל מועדה ⁴⁰. מאן דאמר מראש חדש ועד התענית אסור מחגה. ומאן דאמר כל החדש אסור מחדשה. ומאן דאמר אינה אסור אלא אותה שבת משבתה. אמר רבא הלכה כרבי מאיר ואמר רבא הלכה כר' שמעון ב"ג. ותרוייהו לקולא. וצריכא דאי אשמעינן הלכה כר' מאיר הוה אמינא אפילו מראש חדש קמ"ל הלכה כרשב"ג *. ואי אשמעינן הלכה כרשב"ג הוה אמינא אפילו לאהריו קמ"ל הלכה כר' מאיר. דאינו אסור אלא אותה שבת בלבד עד התענית. ירושלמי ⁴¹: דרומאי נהגין חגה *. צפראי נהגין חדשה *. טבריאאי נהגין שבתה. חזרין רבנן דטבריא למנהג כרבנן דצפורה. ועכשיו נמי יש מקומות שנוהגין שלא לאכול בשר מראש חדש ועד התענית. ונהגו הכל שלא ליכנס לבית המרחץ בשבת זו. ואסור לשנות מנהג אבות. עד כאן ⁴² תוספתא ⁴³: תשעה באב שחל להיות בשבת אוכל אדם כל צרכו ושותה כל צרכו ומעלה על שלחנו אפילו ⁴⁴ כסעודת שלמה בשעתה ואינו מונע מעצמו כלום. פירוש שאינו מונע מעצמו רחיצה וסיכה ותשמיש. ולא אמרינן דברים שבצינעא נהגה. תניא אידך ⁴⁵ שבת שחל תשעה באב להיות בתוכה אסורין לספר ולכבס. כיצד. חל להיות באחד בשבת מותר לכבס כל השבת כולה. חל להיות בשני או בשלישי או ברביעי או בחמישי לפניו אסור לאהריו מותר. חל להיות בערב שבת מותר לכבס בחמישי מפני כבוד השבת. ואם לא כבס בחמישי יכבס ⁴⁶ בערב שבת מן המנהגה ולמעלה. לייט עלה אביי ואי תימא רב אחא ⁴⁷ ואי תימא רב אחא בר יעקב אהא. פירוש מכבס ביום תשעה באב עצמו שחל להיות ערב שבת. ירושלמי ⁴⁸: ר' בא בר כהן אמר קומי ר' יוסי ר' אחא בשם ר' אבהו תשעה באב שחל להיות בשבת שתי שבתות מותרין *. וכבוס זה האמור בשבת של תשעה באב לא לכבס עכשיו דוקא. אלא אפילו במכובסין קודם לכן אסור ללבישו. ולא ללבישה בלבד אלא בין ללבוש בין להציע בין באיש בין באישה ואפילו במטפחות

7 ←

שבת שחל להיות ערב שבת. ירושלמי ⁴⁸: ר' בא בר כהן אמר קומי ר' יוסי ר' אחא בשם ר' אבהו תשעה באב שחל להיות בשבת שתי שבתות מותרין *. וכבוס זה האמור בשבת של תשעה באב לא לכבס עכשיו דוקא. אלא אפילו במכובסין קודם לכן אסור ללבישו. ולא ללבישה בלבד אלא בין ללבוש בין להציע בין באיש בין באישה ואפילו במטפחות

ניטה ליפול. לכבס ולהניח. כדי שילבוש לאחר זמן לאחר ת"ב אסור דנראה כמסיה דעתי שעוסק בכיבוס בגדים (רש"י). קצרי דבי רב. כך שמם והם כיבוסין. אין בהן משום גיהוץ. ויטרי לגוהצן היינו דוקא לגוהצן ולהניחן אחר ה"ב אבל אסור יכ"ו. בשעתו. שהיתה שעתו עימדת לו במלכותו דמלך יהודיט היה (רש"י עירובין מא א.) הלכה כרשב"ג. דאין איסור נהגה אלא באותה שבת. חגה. מראש חדש שנקרא הג החמירו על עצמן באיסור כיבוס (קרבן העדה). חדשה. כל חדש אב שתי שבתות מותרין. כיון שדחה התענית עד

3

Mein Gen Baruch, of Rotherburg

ספר

הלכות שמחות השלם

מאת

רבינו מאיר ב"ר ברוך מרוטנבורג ז"ל

יו"ל מכתב יד

עם מ"מ ציונים והערות

על ידי

עקיבא דוב ויעקב אהרן לאנדא

ונלות אליו

קונטרס בעניני שמחות

פעיה"ק ירושלים תובב"א

שנת תשל"ו לפ"ק

מביאין מחצלאות ופורשין עליהן זה זוקף מטתו ונשמט והולך לו וזה זוקף מטתו ונשמט והולך לו ונמצא מחיצה עשויה מאליה, ורבינו שמואל מפרש דהאי דשרי בפרק מי שהוציאנהו דהיינו כשעושה אותו בשביל החי, שעושה המחיצה בשביל שלא יסריח המת בהמה ויצטרך החי לצאת מן הסוכה.

77 קד גרסינן בפרק היה קורא (ברכות ט"ז ב') רבן גמליאל רחץ לילה ראשונה שמתה אשתו אמרו לו תלמידיו לימדתנו רבינו שאכל אסור לרחוץ אמר להם איני כשאר כל אדם מפני שאיסטנים אני, ומפרש כגמ' דכתיב (עמוס ה' י) ואחריתה כיום מר ואנינות לילה דרבנן ובמקום איסטנים לא גזור, פירש רבי הננאל איסטנים שהיה מסוכן דכיון דלרפואה הוא בשעת הדחק שרינן ליה, ולא כל מאן דאמר איסטנים אני מהימנינן ליה עד שיאמרו בקיאיין בן פירש ר"ח, ולא נהירא להר"י א) דאמרינן בירושלמי דפרק היה קורא (פ"ב ה"ז) אבל אסור ברחיצה כל ז', הדא דאת דתאמר ברחיצה של תענוג אבל ברחיצה שאינה של תענוג מותר, כהדא דשמואל בר בא עלו בו חטמין אתון שיילון לר' יסא מהו דיסחי אמר יסחי, מה אנן קיימין אם בדבר שיש בו סכנה אפילו בט' באב אפילו ביום הכיפורים אלא אפילו באין בו סכנה, הילכך מותר האבל לרחוץ בימי אבלו בהמין אפילו בתוך ז' היכא דאינו עושה לתענוג, וכן לחוף ראשו היה נראה דמותה, אי קשיא ליה ערביבותא דרישא ב), וכן יולדת מותרת לרחוץ בימי אכלה דלא גריע מאיסטנים דהכא, וכן מצינו ביום הכיפורים (יומא ע"ז ב') אע"פ שסיכה אסורה, מי שיש לו חטמין סך כדרכו ואינו חושש, רבי זרעיה הלוי כתב בספר המאור וז"ל והא דכתבי רבוותא ג) דלא קיי"ל ברבן גמליאל גדר הוא שגדרו שלא יהא כל

עושין אהל עראי בשביל מת אפילו בשינוי, כ"כ ב"י או"ח סי' שי"א. (ב) כן הובא בשם ר"י בתוס' עירובין שם ד"ה כדי.

78 קד א) ע"י תוס' ברכות שם ד"ה איסטנים שכתבו כדברי רבינו, וכן ברא"ש ותוספות רבינו יהודה החסיד על ברכות הביאו פירוש ר"ח שפירש איסטנים שהוא מסוכן וכתבו דלא נהירא, וברשב"א שם הביא בשם רבינו האי כמ"ש ר"ח דלא לכל מאן דאמר איסטנים אני שומעין לו, אלא אי מיגליא מילתא עליה דאי לא רחיץ אתי לידי סכנה, ופירש רשב"א דלא סכנה ממש קאמר אלא סכנת חולי וכ"כ טור ריש סי' שפ"א בשם רמב"ן. (ב) ע"י גדרים פ"א א' ערבוביתא דרישא מייתי לידי עוירא. (ג) ע"י רי"ף שם שהביא בשם רבוותא דלא קיי"ל כר"ג ופירש דבריהם דס"ל שבעת ימי אבילות דאורייתא והאריך שם. וע"ז קאי רז"ה שם לפירש דאף הם ס"ל דבאבילות מדרבנן אלא דלא קיי"ל כר"ג משום גדר שגדרו חכמים שלא יהא כ"א אומר איסטנים אני, אבל ראב"ד שם השיג עליו והביא בשם רב האי שכתב בלא קיי"ל כר"ג ועוד מפני הרמאין וכו', משמע כמ"ש רי"ף בדעתם דס"ל דימי אבילות דאורייתא וכ"ד רבינו אפרים, וע"י ברי"צ גאות שהביא ג"כ כך בשם רב האי, אך דעת ראב"ד

יראים פן לא יספיקו לקוברו לפני כניסת הרגל, או שיגרוהו לקוברו בעיר אחרת ב) ונתכסה מעיני המתאבלים שעה אחת לפני הרגל בטלה הימנו גזירת שבעה, דהיינו רחיצה וסיכה ונעילת הסנדל ותשיש המטה [וכפית המטה] ומלאכת, ואם קברו ז' ימים לפני הרגל בטלה הימנו גזירת ל', ואם חל שמיני ג) שלו להיות בשבת ערב הרגל, מגלח בערב שבת אפילו לרבנן דאבא שאול ד), וטעמא הוי משום דאנום הוא ולא מצי לגלח בערב הרגל, וקיי"ל כאבא שאול דאמר שבעה ימים לפני הרגל בטלה הימנו גזירת ל', ואם לא גלח ערב הרגל אפילו הכי מותר לגלח אחר הרגל דימים נמי בטלו (מו"ק י"ט א'), כמאן אזלא הא דאמר רב עמרם אמר רב אכל כיון שעמדו מנחמין מאצלו מותר ברחיצה מיד, כמאן כאבא שאול, כתב רבי אב"ן ז"ל דומן עמידת מנחמין מאצלו היינו כשהתפללו עם האבל מנחה כבר, ואז יכול לרחוץ בחמין ולהחליף בגדים אבל לא מנוחצין דגזירת שלשים לא בטלו (שם עמוד ב') ה), ואמר רב הונא הכל מודין בשחל שלישי שלו להיות בערב הרגל שאסור ברחיצה עד הערב, ולא אמרינן הכא מקצת היום ככולו, מאי טעמא משום דאפשר ליה לרחוץ לאורתא, אבל תגלחת ותכבוסת שאי אפשר לעשות ביום טוב כהא ודאי אמרינן מקצת היום ככולו.

טז פירש רבינו שלמה עד הערב, עד הלילה רוחץ כצונן או ימתין עד חול המועד ורוחץ בחמין, וכן מצאתי בתוספות רבי יצחק ב"ר מרדכי שפירש לפני רבי יצחק בן אשר ז"ל והקשה מ"ש מגילוח דשרינן בשביעי

לא קיי"ל הכי אלא כרבנן דאמרי שם כ' א' אפילו שעה אחת, וכמ"ש רבינו להלן סי' כ"ו. ב) משמע דאם נתנוהו לקוברו בביה"ק סמוך לעיר, כיון דלא חלה עליו אבילות עד שנקבר כדמשמע בשו"ע יו"ד סי' שע"ה ס"ב אין רגל מבטל שבעה וכמ"כ שם בש"ך סק"א, דזו שיטת הרמב"ן דהולק על בה"ג, אבל בשו"ע סי' שצ"ט ס"ד כתב דכיון שהוציא והו מן העיר ונתכסה מעיני הקרובים חלה עליו אבילות וכבר תמה בזה בדג"מ שם, ע"ש שכתב שהמחבר הכריע להקל כאן דבעיו"ט כיון שא"א לקרובים לסייע בקבורתו אפילו אם ביה"ק סמוך לעיר הוי כאילו שולחים אותו לעיר אחרת, ומיהו הרמב"ן אף בכה"ג הולק ע"ש. ג) כ"ה בכל כתי"י וכ"ה בתשובות מהר"ם סי' תקמ"ט, ובהלכות שמחות שבספר מהנה לוייה כתוב ואם חל שביעי שלו וכו', וזה בוודאי ט"ס דאפילו לאבא שאול אינו מגלח ביום ששי לאבילות, אלא דבכה"ג מותר לו לגלח ברגל כיון דהי' אנוס בערב הרגל כמבואר בגמ' מו"ק י"ז ב', וכן צריך להגיה בתשובות מהר"ם ד"ק תשובה שי"ד, ועי' ברוקח סי' שי"ג שכתב הך דינא בחל שביעי בשבת ערב הרגל דמגלח יום ששי ותמוה מאד, וקשה להגיה שם דחל שמיני ומגלח יום שביעי ורבותא אפילו לרבנן דאבא שאול וצ"ע. ד) ואע"ג דהלכה כאבא שאול הוצרך להשמיענו זאת דיש כאן רבותא אף לאבא שאול דלא נימא דרב ערב הרגל מבטל שבעה, עי' ב"ח שם. ה) היינו בשלא חל שביעי שלו בערב הרגל דלא בטלה גזירת שלשים אלא גזירת שבעה וכן מבואר בראב"ן. ו) מיהו כל חד כדינו דתגלחת דקאמר מיירי

5

ערב הרגל ותירץ מגילוח דהוי בתר ואפילו בערב הרו ורבי אב"ן כתב וכלה אבילותו ה). רוחצין עד עת בתספורת דגזרי בכוקר שאע"פ שו להנהיג אותה חו ולא דוקא שלישי להן יא), אבל שבי

בשחל שביעי שלו ב שאסור. ח) עי לאפוקי דלא שרי מן רשב"א דהטעם הוא דלדידן דשרי לסרוק לסרוק לאחר ז' אך למרחץ לגלח שעריו ז' משום גזירת כיבו כמבואר לעיל בהער דנהגינן לאסור רד דהא הרגל לא נ על מש"כ המחבר כתב הרמ"א דכן נ דאנן נוהגינן לאסור דברי רמ"א באו"ח בכה"ג לרחוץ בבוק כ"ו), אבל מג"א שנ רחיצה כל ל', אבל ועי' בהגהות אמרי יו"ד ומסיק לאיסור נתבטל המנהג, ועפ' תוס' מו"ק שם בט דידיה. וגראה שכן בעינן, לאו משום אף לת"ק דמתני' אסור ברחיצה אף

ערב הרגל ותירץ דברחיצה ותכנסת שהם בתוך ז' החמירו טפי יותר מגילוח דהוי כתר שבעה, וא"כ משמע דאסור נמי לכבס תוך ז' לפני הרגל ואפילו בערב הרגל ז), ודלא כפירוש רבי אברהם ב"ר דוד שכתב בפנים, ורכי אב"ן כתב עד הערב עד אחר תפלת המנחה דעמדו מנחמין מאצלו וכלה אכלותו ח), ויש שנוהגין שאפילו ח' או ט' לפני הרגל שלא היו רוחצין עד עת תפלת המנחה, לפי שעתה נהגו חומרא ברחיצה כמו → בתספורת דגורי משום גילוח ט), ויש שנוהגים היתר בכה"ג אפילו לרחוץ בבוקר שאע"פ שנהגו להחמיר כל ימות השנה, מ"מ בערב הרגל אין לנו להנהיג אותה חומרא י), ובהלכות גדולות פירש עד הערב עד דעייל רגל, ולא דוקא שלישי אלא אפילו הדא שעתא ואפילו שיתא יומי הכל דין אחד להן יא), אבל שביעי ודאי מקצת היום ככולו, ועד הערב דקאמר היינו עד

בשחל שביעי שלו בערב הרגל דבטלה גזירת שלשים. ז) וכ"כ ר"י בתוס' שם ד"ה שאסור. ח) עי' תוס' שם בשם הרי"ט דעד הערב דקאמר היינו מבערב בערב יו"ט לאפוקי דלא שרי מן הבוקר. ט) עי' בד"מ סוף סי' שפ"א שהביא בשם או"ז בשם רשב"א דהטעם הוא משום דחיישינן דילמא אתי למיסקר וזה אסור כל ל'. ובב"ח שם דלדידן דשרי לסרוק אחר ז', משמע דמותר לרחוץ (ודעת רבינו לקמן סי' ק"ה דמותר לסרוק לאחר ז') אך בשם מהרש"ל הביא דאסור רחיצה משום תספורת שכן דרך הנכנס למרחץ לגלה שערות ראשו, ובד"מ שם כתב עוד בשם או"ז דנהיגי לאסור רחיצה אחר ז' משום גזירת כיבוס ע"ש, והיינו משום דנהגינן כריב"א לאסור כיבוס בנתר וחול כל ל' כמבואר לעיל בהערות סי' כ"ג. י) עי' ברמ"א או"ה סי' תקמ"ח סי' שכתב דלדידן דנהגינן לאסור רחיצה כל ל', אסור לרחוץ, אם לא היו ז' ימים עד הרגל. דהא הרגל לא בטל ממנו אלא גזירת שבעה, אולם ביו"ד סי' שצ"ט סי' על מש"כ המחבר דיש מתירין לרחוץ ערב הרגל אחר תפילת המנחה סמוך לחשכה, כתב הרמ"א דכן נוהגין, וכתב ש"ך שם דאע"פ שכתב רמ"א בסי' שפ"א וסי' שפ"ט דאגן נוהגין לאסור רחיצה כל ל', מ"מ מפני כבוד הרגל לא נהגו להחמיר ע"ש שפירש דברי רמ"א באו"ה דכוונתו על לאחר הרגל, (ומיהו במש"כ כאן דיש נוהגין היתר בכה"ג לרחוץ בבוקר, מ"מ רמ"א לא התיר אלא סמוך לחשכה וכמ"ש רבינו להלן סי' כ"ו), אבל מג"א שם כתב דמ"ש רמ"א ביו"ד דכן נוהגין קאי לאותן שאין נוהגין איסור רחיצה כל ל', אבל לדידן ס"ל לרמ"א דיש לנהוג איסור ורק בערב יהכ"פ הקילו ע"ש, ועי' בהגהות אמרי ברוך יו"ד שם שהביא מא"ר או"ה שם שיש חסרון דברים ברמ"א יו"ד ומסיק לאיסור, אולם הוא מסיים שם שאף אם בזמן הרמ"א הי' מנהג לאיסור כבר נתבטל המנהג, ועפ"י דברי האחרונים נוהגים היתר וכ"פ במ"ב שם ס"ק מ"ב. יא) וכ"כ תוס' מו"ק שם בשם בה"ג וכ"כ רי"ף דה"ה אפילו יום ששי כל דלא שלים אבילות דידיה, ונראה שכן נמי דעת רש"י ומש"כ רש"י דאסור עד הערב משום דודאי שלש בעינן, לאו משום דכשיש יותר משלש לא בעינן עד הערב, אלא משום דרב הונא קאי אף לח"ק דמתני' דבעי ג' ימים לבטל גזירת שבעה, ולדידיה כל שלא היו ג' שלמים אסור ברחיצה אף אחר הרגל עד מלאת ימי אבילותו, וכ"כ באו"ז סי' תל"ב, ותימא

7

לאורתא כדתנן תפלת המנחה עד הערב (ברכות כ"ו א') והיינו עד לאורתא כדמוכה התם, ורבי אברהם ב"ר דוד כתב וזה לשונו הכל מודין כשחל שלישי שלו להיות ערב הרגל שאסור ברהיצה עד הערב, כלומר ולא אמרינן הכא מקצת היום ככולו לענין רהיצה, מאי טעמא משום דאפשר ליה לרחוץ לאורתא, משא"כ בתגלחת ותכבוסת שהרי אסור לגלה ולכבס משתחשך, ואע"פ שמתר לכבס ערב הרגל, מ"מ אסור ללובשו עד שתחשך דהו"ל ברהיצה, והכי אמרינן לקמן בזקיפת המטה שזוקפה ערב שבת (ב) ואע"פ כן אינו יושב עליה עד שתחשך (מו"ק כ"ז א') עכ"ל, ובתשובות כתוב רבי שמואל הלוי עמד מאכלותו ערב י"ט מבעוד יום ולא התפללו שם מנחה מפני שיו"ט מפסיק וכשם שרוחץ מבעו"י כן עומד מאבילותו מבעו"י, וכן העיד מפי אביו הגאון רבי יצחק הלוי, ורבי אבי העזרי כתב דרוחץ לערב פירוש לאורתא בחמין שהוחמו מערב יו"ט, ולא נהירא ליה דבפרק כירה משמע דאסור (ג), ועוד כתב דנראה לו דעמדו מנהמין מאצלו היינו בתחילת היום שעה או שתים בבוקר ולא איירי כלל בערב הרגל, והיינו כאבא שאול דמקצת היום ככולו ומותר מיד ברהיצה שהיא מגזירת שבעה, וקודם שעברו שבעה ימים אם הגיע ערב הרגל אע"ג דבטלה הימנו גזירת שבעה כדקיי"ל אפילו יום אחד אפילו שעה אחת (מו"ק כ' א'), אסור ברהיצה עד הערב שירחוץ מבעוד יום אחר תפלת המנחה.

L

76 כו ושלישי דנקט רב הונא אמתניתין קאי דקתני ג' ימים קודם הרגל בטלה הימנו גזירת שבעה (מו"ק י"ט א'), ולא קיי"ל הכי אלא אפילו שעה אחת, ואי מפרשינן עד הערב לילה צריכא למימר עד ולא עד בכלל שירחוץ קודם הלילה, ואנן דנהיגינן ברהיצה גזירת ל' דדברים המותרים ואחרים נהגו בו איסור אי אתה רשאי להתירן בפניהם (פסחים נ' ב'), הויא לדידן כגילוח וגיהוץ ואפילו עברו שמונה ימים צריך להמתין מרהיצה וגילוח וגיהוץ עד הערב, והדין נותן כיון שלא התירו אלא מפני הרגל צריך להמתין עד סמוך ללילה שאז ניכר שבשכיל הרגל הותר, ואע"ג דשאר בני

על הק"ג סי' כ"ו דמשמע מדבריו כאילו רש"י חולק בזה ארי"ף. (ב) משום דלא אפשר, כ"כ הרמב"ן בתוה"א, וכ"ה במאירי שהוא דבר שא"א לעשותו ברגע מועט והקילו להתחיל בזה מן המנחה ולמעלה כדי שיספיק שיעור זה אפילו למי שיש לו מטות הרבה. (ג) ע"י שבת ל"ט א' ביו"ט כחמין שהוחמו ביו"ט ולא הותר שם אלא להשתטף, וכ"כ תוס' מו"ק י"ט ב' דמשי"כ דמותר ברהיצה לערב היינו להשתטף, מיהו ראבי"ה לשיטתו סי' תשנ"ו דביר"ט מותר אף לרחוץ בחמין שהוחמו מערב יו"ט כדעת גאון שהובא ברי"ף ביצה כ"א ב' וכ"כ הרמב"ם בפ"א מיו"ט הט"ז וכ"פ בשו"ע או"ח סי' תקי"א ס"ב.

אדם רוחצין מפני כבוד ה' אדם אבל אב דוגמא לדבר ומגלח מערב שחל להיות נ איהו לא מג אישתרי אלא ומיהו אע"ג מחמרינן כולי דגיהוץ שלנו גדולות ורבי ב"ר מרדכי להיתר, וכן נ לחשיכה ירח היום טוב, ד הרגל וה"ה | בצונן, ועוד :

כו בעא (מו"ק י"ט) תספורת וגי הרגל וימי ה

כו א) ע"י קודם הרגל וכו ברגל בדברים אין ימי אבילות מה שדחה ש"ן כבר כתבו בה דרי"ו קאי בי לו קודם הרגל

אדם רוחצין בהשכמה, והא דאמרינן (תענית ט"ו ב') ובחמישי מותרין
 מפני כבוד השבת אלמא דהיישיןן לטירדא ומקדמינן. הני מילי שאר בני
 אדם אבל אבל לא, וכן היה נוהג רבי יואל הלוי, ורבי אבי העזרי בני הביא
 דוגמא לדבר מדאמר פרק קמא דנזיר (ד' ב'), אבשלום נזיר עולם היה
 ומגלח מערב שבת לערב שבת, אי הכי מאי איכא ביניה לשאר אחוה, יו"ט
 שחל להיות באמצע שבת, אי נמי לגלוחי מצפרא דאילו אחוה מגלחין ואילו
 איהו לא מגלח עד פניא, אלמא אע"ג דאחווה מגלחי מצפרא איהו דלא
 אישתרי אלא מפני כבוד השבת לא מגלח עד הערב הכא נמי גבי אבל,
 ומיהו אע"ג דנהוג רחיצה מגזירת ל' מיתה כשחל רגל בתוך שבעה לא
 מחמרינן כולי האי ושרי לרחוץ סמוך לערב רק שלא יגלח, ומותר להחליף
 דגיהוץ שלנו ככיבוס שלהם עד כאן יסוד אבי העזרי, ואחרי שההלכות
 גדולות ורבי שמואל ורבי אברהם ב"ר דוד ורבי יצחק ב"ר אשר ורבי יצחק
 ב"ר מרדכי אוסרין עד הלילה נכון הוא להחמיר א), ואע"פ כן נהגו בו
 להיתר, וכן מצאתי שכתב רבינו שמואל שאסור ברחיצה עד הערב, סמוך
 להשיכה ירחץ בין בהמין בין בצונן ב), דהאי עד הערב ליכא לפרש עד
 היום טוב, דהא אשכחן כברייתא דלעיל (מו"ק י"ט ב') דמותר לגלח ערב
 הרגל וה"ה [רחיצת] חמין, ולא ידענא אמאי פירש בקונטרס ולערב רוחץ
 בצונן, ועוד דסתם רחיצה אינה אלא בחמין עד כאן לשוננו. L

כז בעא מיניה אביי מרבה קברו כרגל עולה לו למנין ל' או לא
 (מו"ק י"ט ב'), ומסיקנא דרגל עולה לו למנין ל' כיון דגזירת ל' כגון
 תספורת וגיהוץ נהגא כרגל כגון אם מת ונקבר ברגל מונה שבעה אחר
 הרגל וימי הרגל שמיום קבורה ואילך עולין לו למנין ל' א).

כז א) וכ"פ בתשובותיו ד"ק סי' שי"ד. ב) ע"י או"ח סי' תקמ"ח ס"י
 שהובאו בו הדיעות ובמ"ב ס"ק מ"ב שהמנהג להקל בזה וע"י בבה"ל שם ובשעה"צ
 ס"ק כ"ג, וע"י מש"כ לעיל בהערות סי' כ"ה.

כז א) ע"י ב"ח סי' שצ"ט שפירש לשון הטור ושו"ע שכתבו וכ"ש אם לא ידע המח
 קודם הרגל וכו' דהיינו שנודע לו משנכנס הרגל וימי הרגל עולין לו כיון שנהג אבילות
 ברגל בדברים שבצינעה, וכ"כ בספר מיגון לשמחה דלא כהכמי צפת שהעידו דבכה"ג
 אין ימי אבילות עולין לו, וע"י ש"ך סי' שצ"ט סק"ד שכתב לפרש כן דברי רי"ן, מיהו
 מה שדחה ש"ך שם דברי הב"י שפירש דברי רי"ן בנודע לו מיתת המת קודם הרגל,
 כבר כתבו בתפארת למשה וביוסף דעת להגרי"ש נטונון דדברי הב"י נכונים משום
 דרי"ן קאי בשגג או הזיד ולא נהג אבילות קודם הרגל דעולה למנין ל' אם נודע
 לו קודם הרגל ע"ש.

Molcho, Joseph
ספר

שלחן גבוה

אורח חיים

חלק ראשון

והוא חבור נחמד על השלחן העגור מלא חידושים יג
כל נדחתו לקיטו נחמד לקיטו בכספו רעין אלינא דהלכת
אשר אסף וקבץ החכם הלום היין הפלוין ס"י ה כהה ר
יכף כ"ו ככסו"ר אברהם מורכו ולהה
הער אור תורתו צרהת
היום כירגלים חונג"א ונשטו כה ינא קוטרים אחר ש"ו
כ"ל"ס על הש"י

ניכתפה שאלו ניקוי יע"א אשר חרת תחלת
אדוניו הפך שולטן אוכסן ירום

נזרו ותנבא מלכותו חי"ר
לביית היפוס והנה ע"י אחז יקטן
הי"ת יצחק נכסו"ר אנרה"ם
חולט ולהה

וניכסם נדפסו והותפס כ"ה החכם התרוסס רסל ואירח
קלעי הי"י והדקר ונחתי חלקת סתיקן כה"ר
נרנכו הקטן יל"ו

בית ויצבור יכף ביר לפ"ק

אורח חיים חלק ראשון

תמים דהיינו כחל ט"ב ביום ה' דלמח לא ארי ואלו כין דאבלת זה יתן קיל טפי זאבלות חדשה איה לער תאמס ימים כלער ל' יום דוקה פו מקל כול כתנו האמ' בתעניות סט ז"ל הכבדו אערן שיקל כתער פירוש חך

אבל אי מיקרי פדיון הבן חין ומחילין את התורה או הברכה שכל וכתב כנה"ג דתשובה זו היא תשובת מהרי"ל סי' ל"א מירבי האנוהו בכרכות בשם הכלבו וכמות נפטר החסידים סי' תתק"ג דיש מברכין בהחיים בשמות פ"כ

וחסתיים ככלבו בהלכות אלו ולא תלמידי זה וכתב באיירי כנה"ג בשם ב"ח ולפי זה חין לקנות נ"כ כלים חדשי או ללבוש כלי חגש בח"א למך שהחיים בין החסידים וכתב טורי הרב זל בבית דוד סי' שס"ה וזל כפרי החסידים סי' תתק"ג שביח סתולקת חס חזרכין שהחיים בשמות שנין החסידים והלבוש כתב דברי ומדברי רבי זל שכתב שמש מראה דאסור וכן התנהג פה בחלוניקי עכ"ד

ו כדיר לומר בו"ן כתב הירוק במי' ש"ט זל מ"ו בתחת פ"ט ט"ב חין ליקר תארבע אעות ברבעה את תלמודו כדאמרינן באיזה רנה כל רודפיה היצוה בין החסידים אהס קטב מרדיו וקטב יסוד להרים הש"ת וה"ן החרי' נכסטריתא האה כ"א ימים מיל בתחת ע"י פ"ב לכך אחר מקל אוקר אי רואה שהוא גזל לכ"ה יום

פ"כ ובתורה תהלים מ' ז"א איתח מדבר בחופל יתקן ר' יומי אחר קטב חרידי עשוי כתיב גליקין שערות ובעין אחד הוא רואה ועמו למך לכו וחינו אולם לא כלל ולא בחמה אל בין חמה ללל וחתנולל ככירור ואלם פ"א צעות וע"י ט' ואלט מ"ו בתחת וע"י ט"ב וכל מי שרואה אותו טפל חזקה ראה אותו ונפל על פניו ח"ר פהסם תפסה ב"ח"ר שראה אותו ונפל על פניו וככר ר' שילה ספקי לפפרייה דיהויין חסנין לטלייתא תארבע שנין וע"י ט"ר יתחן ספקי לפס יח ללא ליהוין חסין לטלייתא מ"ו בתחת ע"י ט"ב הוי מקטב יסוד להרים ע"כ

תקנב א ערב כו' תפנה ריש סרק בתרא חזעני דף כ"ט ע"ב שרב ט"ב לא יאכל אדם שני תבילין ולא יאכל בשר ולא יתהין יין ופרה"י ב' תבילת בשר ודגים או בשר וצליים שצלו או דגים וצליה שלת בדאמרינן כשרים סהמים וכ"כ הארדכי סם בהל' ט"ב ונב"ל ויקוי לה חתני בעבודת המסקת דוקא ב ואף כו' וכבר נח לפני חס אחר ערב ט"ב שהיה רגיל לאשות סכר כל שהו קדים אכילתו לגרר תאוותו ואם לא היה אשתו היה חוקו אע"פ אסרתו אותו אהם הייתי מתיר לה מפני שהיא אדם הלבו ומותר לאשתו רובם ככולו היו עושין שלתם כהל' כדי לאשות סכר שירי כנה"ג בהגהת הטור אות ח' ובפנים

השמות כתב פתס תפס מהר"ם לירויח ז"ל חין לאשות סכר בעבודת המסקת בט"ב ומורי הרב זל בבית דוד סי' סכ"ח כתב דהארביט שצעים חלפוקים מותר לאשותו כפשו' המסקת (ואצ"ג דלענין ברכה ריבו כין אמרין עליו כפ"ה לענין זה דבר דקטטר אפריגין וזה תינו קטטר כו' ותלפ"ק

תמקל בתער אבל לא במספרי ומכבם בפחו צמים אבל לא בבתר ובחול לחוש נוהגים שלא לרחוץ מ"אש חדש ישייש שאין נכפועין אלא בשבת זו לייש מתענים מ"ו בתמוז עד ט' באב וזהו ולכורך חלוה שרי ולכן נדה רחלת וטובלת (מהר"ל) ואפילו אם טובלת ליל י' באב מותר לה לרחוץ בערב ס"ב אם אפשר לה לרחוץ ליל י' (אגודה) ונראה דה"ה אשה הלבושת לבנים יכולה לרחוץ פעם כדרכה כשאר בנה הוחיל ואינה צושה לתענה רק לכורך חלוה י"ט ונהגין שלא לרחוץ אפילו בלונן פ"ח וואיק (ת"ה סי' ק"ו) ואפילו בע"ש אל חזן אסור לרחוץ כי חס ראשו וכמו דיו ורגלי בלונן (מהר"ל) ותשובת מהר"ל מיתן י"ו וב"י) ויש מקילים בהפסות הראש בחזק לפי אגיל בכך כל אמת י"ט וב ליהודי מלומר שהחיינו בין חמצרים על פ"ו או על מלבוש אבל על פדיון חבן אומר ולא יהימין המצוה (וכן כפרי שלא יתחל אחר ט' באב מותר לנרך ולא חכנו בין החסידים בניחן זכ סי' קס"ב ותפ"ו מהר"ל) י"צ יק לומר מ"ו בהטו עד ט' באב שלא לירך ירדיו כדי שעות עד ט' שעות תאס אהס קטב עירי אולל ולא יבו התלמודים ביום' והם

כתב המרדכי חס ח"י המרי וכן כתב המר כי תסמו בסוף תעניות כה"ל ט"ב ז"ל אסור נראה ומוכיח חת ח"ן ב"ב וחינו נהגו אנוחינו שלא אכילו צמר ולבשת יין ואלא לרחוץ מ"ו ויעלה לקים תאס ואלו תט"ו תורת חת ע"כ ולא פורס חס בחמת דוקא או אפילו בלונן ומיורב תריות הדשן רבה להכות דאפילו בלונן נתי אסור רכתב בס' ק"ן אהלת מר' ח"ב ע"י התענית שרי לרחוץ בלונן כיון כנהרית או לא תפסה יראה דלכאורה תאסע דאסור דהכי חסוק בפ"ק דתעניות כל שהו תאסע אכל בין בחמת בין בלונן אסור וכל מה שמתענים מ"ו ע"י התענית תאס אכל הוא כו' ומוקי אהס כמדומה לי אריתי כמי תרפי ארמליים כנהרות מ"ו ח"ו וליקן ולא פתחו בידם והחזיר ת"כ ע"כ

אבל מירבי הרמב"ם והרמב"ן שאכתוב במחקר נר' דוקא בחמת אסור בלונן מותר וכן נהגים פה סלוניקי יע"א שהולכים לט"ב ע"פ הדין בים הגדול אפילו בערב ט"ב ואין סוכה פה להס' מ"ו ויש אהין ט"ב כ"כ העור בשם הרמב"ן וז"ל וכ"כ הרמב"ן ים חקיותו אטהגין אלא לאכול בשר מ"ו עד התענית ונהגו הכל אלא ליכנס לבית התרחץ בשבת וזאסור לאשת האנה ע"כ וכ"כ הרמב"ם בפ"ק ש"ה תענית זל כבר נהגו כל ישראל אלא לאכול בשר בשבת זו ולא יכנסו לרחוץ עד שיעבור התענית ע"כ ומדכחו אלא יכנסו לרחוץ אלא בחמת אסור בלונן מותר וכן נהגו כדבחרין ז' ויש חתענין כו' כ"כ הטור וזאת שם אחרים כנדר אלה סוגעים שהתענה דניאל

בא ומהגין כו' כבר כתבתי בס"ק ת"ח סוגע אהנהג סלוניקי לרחוץ בלונן' **בב** טוב לחרי כו' כ"כ רבינו ב"י ז"ל עלאחי תאמנה אכאנו לנרך שהחיים בין החסידים כתוב בספר החסידים זל נר' לנר' בגין שלת דאפטר להווי בגין פרי טו שלפוק

תענית דכתב הרב סתמל חצט חמה סרגיל לאחות זו דחין לאשות סכר כפצורו אלתח מהגין לאשות סכר היטב כתב חתענין פס"ד דחין הייר אל במים כל' דגיל בכל טעורה דשכר או אדם חלוס ע"כ אפול ל או לחלוס כרי ובסכנה"ג זה לחלוס כנ"ל פירכה ו נגידה כתבו כדבריו ז' כו' וכתבוב אסרתו לאמ"ו קיבאחי סוכבין בחי' ו או בחמת כרי לגרר תו דאחל דלא נרעי חלפין דאחר הודתי סכנה"ג אות ב' ד אפילו כו' רביות אסרו בשוליה ית בשם ח' וז"ל אע"פ שם הלכה תאמז דמות' לו בעבודת המסקת כבר וכבר שפות והגים זל יין תוטם ע"מ חין ככול כן ואמורא נתי חיבת זלל תטוס מורת חתך זכ"כ התו' כפ"כ דתעניו ע"א ז"ל ואצ"ג דקאחר דבשאר תליח מותרת כ' אהיו כבלחים כלומר כ' ותר מב' ימים מאשיטתו הכי לדין אסור לאכול בעין דהמו רגלים לאכול ח"א כו' קל' ד ר"ה נבו אסור ה ודינכ כ' אלא לאכל ימים בעציה בתבו דתיפורח נתי חיוב האכל אותה העלתה ע' מותרים עכ"ל ומב' דנה היו נהגים החר ח' זעזי אכל אותם יחס ציווי הוא כילעיל פ"ח דאיקורא נתי חיבת רבו הלח לאכול דגים הסביד או ביאים וכתב מורי ח' דגים שפלים אסור ח' ד אפילו כו' כ"כ הו ונהיחו השור ז"ל ונתי אורן ועדשים סקן ב' ד הוא ירך כבוד והקרות או מין אחד של ירך ו נכתב רבינו בב' תרשלין ח' אס ביאל מין ח' בשת' יאמור יגס זה אסור ח' ה"ר יצחא וכן נר' ד' כדורע כתס לן רבינו חלפוקים אהבם הרענ

11

Byuma, Israel ben Hayyim

שאלות ותשובות

המאור הגדול הגאון המפורסם

מזה"ר **ישראל מברונא** זי"ע"א

עם מבוא

ירושלים, תש"כ

שאסור לגמרי אלא שימעט שיהא היכר שממעט עתה יותר מבשאר ימי השבוע ע"ש אם כן כל שכן כה"ג והדומה לזה דשרי :

אמנם בנין ע"י גוים ברחוב היהודים אין להקל בו דלא מקילי' ע"י גוים אלא דבר של צינעא ובביתו של גוי אבל כה"ג אסור ואפי' ע"י קבלנות אין להקל כיון דדרך בתים לבנות ע"י גוים דשכי' יום כדאיתא במרדכי פ"ק דע"ז (כא א) ובכל כתבי (קכב ב) ופ"ק (שבת יח א) ע"ש :

(יא) ולענין כיבוס לבגדים הקטני' המטונפים שקורין (גונטלן) [ווינטלאן] נהגו להקל דאם א"א ע"י גוייה מכבסין בעצמן דאין כאן חשדא דטינופן מוכיח עלייהו... ולא שייך בהו הטעם שפי' התוס'. כדאמרין (מו"ק יד א) אזורו מוכיח עליו :

(יב) ולענין רחיצת כל גופו בצונן רבים → מקילין ליכנס לנהרות, ונ"ל

דייקי מן המיימוני פ"ה דתעניות ונהגו שלא ליכנס במרחץ עכ"ל, משמע דוק' בבית המרחץ זהו בחמין ונ"ל ה"ט לפי שמפני רוב החום שבא באב מתמלאים זיעה והו' להו לאינשי כאיסטניס. ואע"ג שרב האי כתב לא כל האומר איסטניס אני שומעין כו' מ"מ מפ' הרמב"ן שאם לא ירחץ יבוא לידי צער הרבה ויש מיחוש וה"ה כהאי גוונא אע"ג דלא דמי ממש :

אבל מהר"י מהרפור"ק יצ"ו אסור אפי' בצונן, וכן משמע כל סתם רחיצה וכיון דתניא (תענית ל א) כל שהוא משום ט"ב אסור לאכול בשר ולשתות יין ולרחוץ, וההיא ט"ב בין בחמין בין בצונן, וכיון דאנו מחמירים בשלשתן מר"ח לא מחלקינן ביניהם ואילו היה בידי למחות הייתי מוחה, והרב אייזק בן הרב עברלין בר גנשבורק חלש והרופא צוה לו לרחוץ בכל יום לרפואה והתרתי לו לרחוץ בשבוע שחל ט"ב בתוכו, ולמעוברת שהגיעה לפרקה החדש הט' התרתי גם כן לרחוץ בחמין דכל לרפואה שרי שהרי ר"ג (ברכות טו ב) רחץ בלילה הא' שמתה אשתו משום דאיסטניס הוה.

ובשבת של חזון רבים מחמירים לחוף ראשם בצונן משום דמדמו להו לאבל דאסור

ועוד רבינו נסים מתיר אירוסין אפי' בט"ב שמא יקדמנו אחר ברחמים פי' בתפלה כדאיתא שם בתוס', וכן במ"ק (כג א), וכיון שבכיבוס סיפור רחיצה הוא מהלכות ז' ימי אבילות כאכילת קדשים ונהגו כן מר"ח, ה"ה מלאכה, אלא א"כ שהיא ענייה המתפרנסת מן הצדקה שרי כמו באבל מג' ואילך, והשתא ק"ו ומה טוה בפלך שהיא מלאכת עראי כמו שמפ' גבי אבל (מו"ק י א) שאשה טוה בפלך, דמפ' הספרי' שהוא מלאכת עראי, נהיגי לאיסור מר"ח הני נשי דנהיגי דלא למשתי חמרא, כ"ש תפירת בגדים, ובהדיא במרדכי וא"ח דכ"ש תיקון בגדים דסברא לאיסור מר"ח, וזהו ממש תיקון בגדים חדשים לכן אסור מר"ח, אבל ע"י גוי בביתו של גוי שרי אפי' לצורך התנונה * :

וגדולה מזה כתב בחידושי מהר"ם הלוי זנ"ד ז"ל להתיר להניח גוי לתפור בגדים לצורך

נשואין בביתו של גוי, ובתו' (יבמות מג א) מקילי' מאד שכתב אהיאי ברייתא ממעטי' מלישא וליתן מר"ח עד כו' ויש מפרשים דאירי נמי בשל שמחה כגון צורכי חופה ואין נר' דלא אסר אלא צרכי סעו' עצמה עכ"ל. ונ"ל שהתוס' קאי אהא דמפ' מלבנות ולנטוע דמוקי לה [בירושלמי] בבנין ונטיעה של שמחה כגון בית חתנות או אבורנקי של מלכים, אבל לגמ' דידן דאסר כל בנין כמ"ש הא"ח בהדיא, אז כל משא ומתן נמי אסור, ונ"ל שאם התחיל קודם ר"ח אב לבנות ואם לא יגמרנו יתקלקל שרי ע"י גוים שהרי אפי' בו' ימי אבילות שרי דבר האבד ע"י אחרים כ"ש ע"י גוי דשרי, והיכ' דירדו גשמים מותר לטוח גגו אפי' בשבוע שחל ט"ב [להיות] בתוכו דדבר האבד שרי ואפי' להתחיל, דאין כאן שמחה, דאך להטיח גגו צריך... והיינו שאם היה כותלו רעוע מתקנו אפי' הוא בעצמו ולא חילק דאפי' נעשה רעוע עתה תוך זה השבוע, והתוס' מפ' (שם) ממעטי' מלישא וליתן מלבנות פי' לא

* ויש מחלקים דשאני תיקון בגדים שיש שמהה בדבר וראוי לברך עליו שהחיינו אבל טיווי צער הוא לה :

** לי יעקב השכנה"ג בא"ח סי' תקנ"א הגה"ט אות ג' רמז דבריו :

*** לי יעקב השכנה"ג בא"ח סי' תקנ"א הגב"י אות ד' הביא דבריו בקיצור :

13

לרחוק פניו ידיו ורגליו בחמין ובצונן שרי. ונ"ל התר גמור ומצוה לחוף ראשו בחמין. שהרי אפילו כיבוס התיירו (תענית כט ב) בערב ט"ב מפני כבוד השבת ולרוב ספרים אפילו סיפור מותר, כ"ש חפיפת הראש דלא אשכחן ליה מנהג מפורש בספרים. ועוד כל הרגילים בכך בכל ערב שבת אי לא עבדי כן מצטערים הרבה ובודאי בא לידי מיחוש הראש, ועדיף טפי מהא דר"ג דרחץ בלילה הא' שמתה אשתו משו' דאיסטניס הוה. לכן התר גמור הוא ואף מצוה הוא לחוף בחמין כדפי' כל זה נ"ל ישראל מברונא.

והרב משה מיניץ יצ"ו הגיד שהוא בעצמו הלך עם מוהרי"ו ז"ל לבלן וחפו ראשם בחמין בשבת של חזון, ואומר שמהר"י מולין ז"ל חף בצונן דמחמיר על עצמו היה ואני אומר שכן ראה ממה"ר שלום שכן נהגו עוד באושטרייק. אמנם שמעתי משארי הח"ד יו"ל יצ"ו ששמע מאביו מהר"ר יעקב וויל יצ"ו שהורה לחוף בצונן והמקל לכבוד שבת ומכוין לש"ש לא הפסיד. והר"י סגן לוויה רחץ בחמין כשהי' בעל ברית כשחל ט"ב בשבת ונדהה אחר השבת כל שכן בשבת של חזון:

L

(יג) עוד הגיד לי שאמר הח"ר יוול יצ"ו שאחד שאל לאביו אי רשאי לסרוק ראשו במסרק בלא חפיפה רק על שער יבש בשבת שחל ט"ב בתוכו והשיב לו לאיסור. ונ"ל טעמו כיון דבאבל ילפינן פרע פרע מנזיר באלו מגלחין (יט ב) אם כן כיון דאסרינן בהך שבוע תספורת וריחוף וכיבוס כמו באבל ה"ה נטילת שער דאסור דתנן בפ"ו דנזיר (מא ב) הנזי' חופף ומפספס אבל לא סורק:

עוד הגיד לי ששאלוהו על חומץ של יין אי שרי ליתן לתבשיל בשבת שחל ט"ב בתוכו. ומסופק בתשובתו וכמדומה לו שנטה להתיר. וכן נ"ל התר גמור שהרי האי מנהגא לא עדיף מאילו נדר בהדיא שלא לאכול בשר ושלא לשתות יין מר"ח עד התענית שמותר בחומץ דבנדרים (גדרים ל ב) הלך אחר לשון בני אדם:

ואע"ג דאנן לא בקיאינן בחומץ כדאמרינן פ' אין מעמידין לר"ת ה"מ לענין מגע גוי אבל לענין נדרים הולכים אחר לשון ב"א, מה

שנקרא חומץ מותר בו. וכל דבר שנוהגין כן הוי דברים המותרים ואחרים נוהגים בהם איסור (גדרים טו א) שצריכין התרה כאלו נדר בפ"ק אם כן מאיזה טעם תיאסר. אמנם ע"כ לא מטעם זה הוא שהרי מותר ליש גאונים כבש יבש וכה"ג בנדר אסור דבשר הוא והשליח מימלך עליה. וכן יין מגתו או בשר אחר ג' ימים, אלא הטעם להרבות אכילות וצער. ומ"מ נ"ל דהתר גמור שהרי אטו אם נתבשלו דגיי' במחב' של בשר שיהיו אסורי' לאכול הרי בא"ה מתיר יין תוסס, נהי נמי דאי' אוסר, אלא חוינן דאין הכוונ' הכי, והרי מה ששינו במשנה ובברייתא (תענית כו ב) משנכנס אב ממעטין בשמחה מלבנות וכו' מלישא כו' מפרש הגמ' בנין של שמחה והתוס' בפ' החולץ (מג א) מפרש דוקא ממעטין מלישא וליתן ולא שתאסר לגמרי, אלא צריך למעט בשבוע זאת יותר מבאחר להיכר אכילות על ירושלים. אם כן מאיזה טעם תיאסר הרי נתבטל טעם חומץ בתבשיל שיש בו יין וגם אין שום שמחה בחומץ אלא לבסומי תבשילה הוא דעביד לכן נ"ל דשרי. ישראל מברונא. ויין גמור סברא להחמיר גזרה דילמא אתי אף למשתי כדאמרי' בפ"ק דפסחים דילמא שדי לפומיה משא"כ בחומץ: **

(יד) ועל קידוש הלבנה קודם ט"ב יש נמנעים מלקדש קודם ט"ב ונ"ל הטעם כמ"ש האשירי. מנהג אשכנז שאין לב"ה אלא נר א', משל לנוהג שבעולם כו' מהו עושה מכבה פינסין שלפניו אף הקב"ה כן שמש וירח קדירו וסומכים על המדרש (איכ"ר פ"א א) חלל ממלכה ושריה אלו המזלות הממונים על האש נתמנו על המים, וכמו שיוסד עליו הקנות שהמזלות שינו סידור' ומהלכום ותפקידם אם כן היאך נאמר שלא ישנו את תפקידם.

ובמנהגים ר"מ קלויזנער ז"ל יש נמנעים מלהזכיר ר"ח אב בב"ה כדרך שאר ר"ח משום שנאמר במספ' ירחים אל יבא. ונר'

• ושאלתי את פי אמי"ץ יצ"ו אי מי בוסר שריין והשיב דאסור:

** ואמי"ץ זרש ברבים לאיסור אבל לי התיר בצינעה:

שיש להזכירו עכ"ל. וכן הלבנה קודם ט"ב. ו מאכילות חדשה דאבל ו בט"ב גופיה דכתיב ב' (איכ"ר פ"ב יז) בזע פו לא רצה לבט' והניח נ נמי דשינו תפקידם זה הברכה שלא ישנו תפקי רצון קונם, פי' לפעמי' הבורא שמשנה המזלות לישראל כדאמרי' פ' ה' דאמ' במתני' (מו"ק כו בזכותה תליא מלתא, מ' תליא, ואף בהני תלת המול כדאמרי' בס"פ הח שנים על שנותיו אך לא מתענית (כה א) מעובד נאם ישרא

(טו) שמעתי משא"ג מהר"י

בשבת אחר חזון ובשבת מהר"י מולין פרושפיל כ בשאר שבתות. ואח"כ מה"ש שמעון ג"כ דה"י של חזון. ושאלוהו מאי עתה בקובץ. ונ"ל דמדיו בפ' החולץ (שם) לכ"ע ז שחל ט"ב בתוכו ואפי' מדפרי' אהיהא בריית' ד

• לי יעקב יצ"ו והרב שכ אות י"א זכר עשה דבר בש"ע סי' תכ"ו ס"ב שכ ס"ב, ועיין נמי ביד אהרן סק"ה וע"ע בשו"ת הר' שמנהג' לברך אבל טועמ בס' אליהו זוט' סי' ה במוצאי ט"ב כי בט"ב שעתידין להתחדש. ועמ' ס' נ

•• הובא בשכנה"ב תקנו הו

תריג א. משנה יומא דף
 (ע"ד) [ע"ג] [ע"ג]:
 ג. מתקשרות הגמולות שם
 דף וכו' [ע"ג] [ע"ג]:
 זכפתים דף נ"ד [ע"ג]:
 ג. כתיבת יומא דף ע"ו
 [ע"ג]:
 ד. הגהות מיימוניות
 (שבתה עשור ג אות ב)
 מהתוספתא (יומא פ"ד
 הלכות ו' א'; פ"ג ל"א פ"ד
 ה. דוקא [ע"ג] [ע"ג]:
 ו. תוספות שם [ע"ג] [ע"ג]:
 מהא דלד לפה מקלן שבת
 (ק"ט) [ק"ט] [ע"ג]:
 שם א. ב ד"ה מאי; ב. א
 ד"ה הוי; ג. ר"ש שם פ"ח
 סימן ג; ה. הגהות מיימוניות שם;
 רש"י ירושלמי וכו' א"כ נ"ל.
 פ':
 * ר"ן שם:
 ** ר"ש שם; רש"י
 ירושלמי שם:
 ה. הר"ש שם:
 ט. טור [עמוד סג]:
 ע. בית יוסף [שם ד"ה
 וכו']; מהגהות מיימוניות
 שם; ר"ן שם; פ"ג ס"ג
 י. טור [עמוד ס"ג]; ר"ש
 יומא פ"ח סימן ז' [שם
 ג' און]:
 כ. כתיבת יומא דף ע"ו
 [ע"ג] [ע"ג]:
 כ"ג. כתיבת שם; בעל
 העיטור הלכות יום
 כפורים קו, א'; רמ"ם
 שבתה עשור ג, ו':
 כ"ד. טור עמוד ס"ג:
 ל. מיימרא דרז' ושמואל
 שם וכפירוש רש"י שם
 ד"ה [מפתח] דלתי גרלה
 כמלשון אלא כושל על
 כתיבו:

תריג א מותר לרוחצו. וזהו שלא יטול אלא מקום המטונף
 בלבד, כן מפורש ברמב"ם [שבתה עשור ג. כ]. עיין סעיף
 ז': א. א. הטיף מים וכו'. כתב הב"ח [עמוד ס"ג] [ע"ג] ליקנת
 ושפסף כדי להוציא נפשו מפלוגתא. ודוקא צלילה, אבל ביום כיון
 שמתפללן כל היום אין לרין:
 ג. העושה לרובין. והוא הדין לוי
 ז. במקום שנהגו (ר"ש הלוי א"ח
 סימן ט דרנ"ו ל"ז ח"ד סימן א'ף
 ק"י): ד קצת רפואה. אבל
 משום רפואה גמורה מותר לרחוץ,
 ללא גרע ממי שרגלו כהת, וכן
 מפורש בב"י [עמוד ס"ג] ד"ה כהן
 סמ"ק [שם סמ"ק] [סימן רכ"א
 הנהגות]. עיין סוף סעיף ט'
 [נהגה]: ה. הגדול ממנו. משמע
 דכשווין אסור, וכן משמע בנכנס
 הגדולה [הג"ח] א':

סימן תריג

איסור רחיצה ביום כיפור. וכו' י"ב סעיפים:
 א. אסור לרחוץ ביום הכיפורים בין בחמין בין
 בצונן (א) ואפילו להושיט אצבעו במים אסור
 ו' ואם היו [ב] ידיו [ג] או ד' רגליו [ד] או שאר גופו
 מלוכלכין (א) במים או (א) בצואה [ב] או שנטף דם
 מהושתו א מותר (א) לרוחצו שלא אסרו אלא רחיצה
 של תענוג: L
 ב. [ו] נומל אדם ידיו שחרית י' ומברך על גשילת
 ידים י' ויהיה שלא יטול אלא עד סוף קשרי
 אצבעותיו: הגה' (א) ולא יכוין להגשת רחיצה רק להעניר הכות
 רעה מעל הידים:
 ג. [ב] א. א. המיל ט"ס (ב) (א) ושפסף בידו (א) או עשה צרכיו (א) וקנה מותר לרחוץ
 דהיה ליה ידיו מלוכלכות: הגה' (א) וכו' (א) עד סוף קשרי אצבעותיו: ו' ואם רוצה להתפלל
 אפילו לא קנה נמי מותר ליטול עד סוף קשרי אצבעותיו: הגה' (א) וכן (א) כהן ג' העולה
 לדוכן נוטל ידיו אף על פי שהן עהרות לכל רוב רחיצה שאינו מכוין זה לתענוג מותרת (א) ולכן
 אפילו זה מן הדקן ורגליו כהות מותר לרחוץ:
 ד. [ט] מי שהוא אסטניס ואין דעתו מיושבת [ע"ל] י' עד שיקנה פניו במים מותר:
 הגה' (א) (א) ונהגו כזה להחמיר ואפילו צרחית העינים שהיא ד קלמ (א) רפואה נהגו להחמיר
 י' ואסור לרחוץ פיו ביום הכפורים כמו שנמצא לעיל סימן תקס"ו [ע"ג] סעיף ג' א':
 ה. [יא] החולץ לבית המדרש או [ב] להקביל פני אביו או רבו י' או מי ה' (א) שגדול
 מטנו בהבטה [ב] או י' לצורכי מצוה י' יכול לעבור במים עד צוארו בין בהליכה
 (ג) בין בחזרה (ד) ובלבד שלא יוציא ידיו מטהת שפת חלוקו [ב] להגביה שולי חלוקו
 דכאמת מותר לשוט בכל שבת כדי ללך לרבו, וילף לה בקל ומומר מרחיצה ביום כיפור דחמירא, כל שכן בשביעה דקילא חתא מותרת
 ביום כיפור וזכיל שבת כשזיל רבו כמו שהחמירו לעבור במים בכל שבת כשזיל דבר מלוה, כמו שכתב סימן ש"א סעיף ה'. ולענין נראה
 לתרץ קושיא הטור, דשאני רחיצה שיוכל לעשות שם שינוי, דהיינו מה שאינו מוציא ידו מטהת חלוקו ויש כזה היכרא, מה שאין כן בשביעה
 שאין שייכות היכר שם, ויש גזירה שמה ישעה חזית של שינוי, דלעיל:

ערך להם למהריק"ש

תריג ב. ש. ש. [קשרי אצבעותיו]. ולא יכוין להגשת רחיצה: ב. ש. ש. [אכסנין]. מולה רוחן מלל
 אפילו אינו מקוין: הנה מן הדקן ורגליו כהות מותר לרחוץ:

ביאור הגר"א

תריג [א] ופניה אן יאפ"ה פסחים נ"ד ב"י [ב] ידיו. כגידת (הריף)
 (הרא"ש) [יובא פ"ח סימן ב'] [ג] א. ה"ל. תוספתא [יובא פ"ח הלכה ב']
 ירושלמי שם [פ"ח הלכה א] וסוף פרק קמא תענית [הלכה ב'] נטפנו רגליו
 מטבילין במים ואינו חושש: [ד] או שאר גופו. תוספתא [שם] אם היו רגליו
 מלוכלכין בטיט ובצואה מדיחן במים כדי שלא יטפנו כליו. ומה הטעם הוא
 הדין לכל גופו. הגהות מיימוניות ושבתה עשיר ג אות ב'. ובתוספתא שלנו
 כתוב ידיו, אבל הוא טעות סופר: [ה] או בו ש"א ב"י. נלמד מהג"ל [סי'
 א'] [ו] ופניה בן נ"ב" ב"י. עיין תוספות שם [יובא עו. ב ד"ה כ"ט] ועיין
 לעיל סימן תקנ"ד סעיף י' ומה שכתבתי שם [סי' י' א] אבל בירושלמי פרק
 ב' דברכות [הלכה א] אמרין דביום כיפור ותשעה באב אסור רחיצה, אלא אם
 כן חולה איש בו סכנה, וז"ל, אמר לן דלא יסחי ימות אין בעי אפילו
 בתשעה באב כו' אפילו ביום הכיפורים. וכן כתב הרמב"ם בפרק ד' מהלכות הפלה הלכה ח', וכן כתב מגדל עוז שם בשם ה"ר פרוץ שאין רחיצה בכל
 ביום הכיפורים ותשעה באב, אלא כמו שכתבו שם [יובא עו. ב] ואם היה מלוכלך כו' ובצואה רוחן כדרכו כו'. וכן עיקר: [ז] ופניה בן א. המיל ב"י א'
 עשה ב"י, הכל על דרך הג"ל [שם] [שם] שלא אסור כו', וזכו שכתבו בפרק ג' דיובא [כח. א] זה הכלל כל המסוך כו', אפילו ביום הכיפורים, דארישא קאי
 ואמרינן שם [כח. ב] בשלמא רגלים כו' מצוה לשפסף. ועיין תוספות ישנים ביובא שם [עו. ב] שפירשו אפילו הטל ולא שפסף. משום הכהן [עמוד ה'] [כח.
 ע"ש ב"ד"ה משום כו' בארובה: [ח] [יג] [יג] [יג] ב"י. ירושלמי שם [יובא עו. ב ד"ה כ"ט] ועיין
 שם [ביובא] ושם [הנהגה] [י] [יג] [יג] [יג] ב"י. עיין בסוף פרק ב' דברכות ט"ז ב', ועיין
 תוספות שם ד"ה אנינות כו', וז"ל כו', והוא הדין כאן אף למה שכתב הרא"ש כאן [יובא פ"ח סימן א] בשם ר"י דשאר עינינו הם מדרבנן. והב"ח [עמוד
 ס"א ד"ה וכתב צונן בחב דאג ואין יובא רחיצה שם סימן ז' לא התייר באסטניס אלא בכישל כלולו על פניו: [יא] ופניה בן התייר לבית המדרש. שם [עמוד

הגהות רעק"א

תריג א. (ב"י פ"ח א) אב"ד [ע"ג]. ועתה המג"א ריש סימן תרי"ד [הענין]
 (ב) [ש"ע פ"ח ג] או עשה צרכיו וקנה. לכאורה ביובא מניח הס"ל
 אפילו לא עשה לרבו ולא קנה. כיון דלרין לטול ידיו משום רוח רע כדאיתא לעיל
 סימן ד' [סעיף יח] גם ביום הכיפורים לשמיר, ולע"ג: (ג) ד"ה ש"ו עד סוף
 קשרי אצבעותיו. עיין בתשובת ושב הכהן סימן ג' שהעלה דלא אינו רואה
 להתפלל רק לומר דמי קדושה, אינו נוטל ידיו, רק במקום הלכות ממש. אבל אם
 רוצה להתפלל אם עשה צרכיו אף שלא קינה או שהטיל מים ושפסף רוחן עד סוף
 קשרי אצבעותיו. ולעולם לדוכן נוטל עד מקום סיפור ה"ד לרוב. ע"ש: (ד) [ע"ג]
 ב"י. במקום שנהגו. לטול ידיו קודם שילקו מים על הכהנים, דלעיל סימן
 ק"ח סעיף י':

מגזרות כ"ח
 הוציא משה
 חנוך ירושלים

ט. משנה שט פג. ג. וכו' חליעור, הסמכת הפוסקים וכו' שט ג. כ: ראש שט פ"ח סימן ט: רמב"ם שבת פט"ג, ט: ר"ן שט א. ה. כש רבני מנח"ל: ט. שט עט, ב: ת. רמב"ם בפרק ג' [משיחה עשור הלכה ג: מרבי יומא רמז חשבה וברית רמז עכ"ט: הנהו משיחה שט א"ח ו כש ר"ס: א. וקיים שט [הרמב"ם] כיון שנטלה תקנה זו: ב. ליימחו לעיל בסימן [תקל"ד] [תקל"ג] [ואת מ: ג. מוספת יומא ט, ה ד"ה דכולי; ג"ה ית, ב ד"ה ט: הנהו משיחה שבת עשור ג א"ח ה: מהרי"ק שו"ט לה עק ג:]

← תריד ה. כרימא יומא דף ע"ו [ע"ז]: א. ר"ן שט א, ב ד"ה ואם היה, כש יושלמי שט פ"ח הלכה א: רמב"ם שבת עשור ג, ט: ג. כן פירש הר"ש שט [פ"ח סימן ז:]. ג. [ר"ן שט א ד"ה הלך, דעת] הר"ף [שט] והר"ש [שט סימן ז] ממסקנא דגמרא [שט דף ע"ח ע"ג, ומה דיענות קב, ג. ומירושלמי יומא שט: רמב"ם שט הלכה ז: א: ג. טור י"ד סימן שפז לגבי אכל, והוא מדברי הרמב"ן במורה האר"ש ענין האכלת נעולת הסנדל עמוד קענ, ומשמע דהוא הדין לענין יום הכיפורים; כל זו סימן קט לה, ד כש נעל הסלמה:

← יד אפרים [וכאן סימן יט] וצ"ע ג"ח ברש"י בבב"ב, נראה לענין דלא עיין בהרד"ב דמועד קטן סימן [תקס"ד] [תקכ"ד]. אחר כך כצאתי כבאר היטב [סימן יב] שהריש"י כתב:

עמרת זקנים [ה] כי שראת קרי אפילו באינו רגיל לרחיצה גם כן כל ימות השנה אם רואה קרי [מהרי"ל הלכות יום שמי עמי סג' דף] ויש אומרים גם לרחיצה אסור [אף באם] [כשאין דרכו לרחיצה גם כן כל ימות השנה אם רואה קרי [הנהו מיימון פרק ב'] [ג] [אשתו עשיר א"ת ו עיין לעיל סימן תקנ"ד סוף ט: יצריך לדאוג כל השנה כולה [ומה טה. ה] תריד א [אסור זניי"א] [בין] שנתו, אפילו על רגל אחת

יב כ"ה. כן הוא פשוט בגמרא [יומא עט, ב]. [ול"ע גדול כרש"י וי' כחמוצות דף ד' ע"א [ד"ה טל], ע"ש: יג אסור לאשה שבת. נראה לי להלכותא לנשים מותרת לרחוץ מעט זין ירכוטיה, כמו שכתבתי סימן תקנ"א [סימן ג] וכו' סימן שפ"א סוף ה' כש"ך [סימן ג] כשם משאלת בנימין [סימן ה] ויש עיין סי' סי:]

← תריד א ואפילו אינו. צ"ע מאי שנא [ממחילה [סימן ח] סוף ט] דשרי להעביר הוהמא. וי"ל דסיכה היא מעונג טפי: ב אסור צנועה. מולצין מנעל

מנעוד יום והולצין לבית הכנסת יתף [שצלי הלקט ריש סימן שז ומר"י"ל הלכות ליל יום כפור עמוד שג דרכי משה א"ח ז וספר חסידים סימן תשס"צ]. וכתב הב"ח [עמוד מכה ד"ה ומ"ש ו"ה כחז צנמוק]. ראינו מרובי שהלכו יתף לגמרי, וכן נכון, ואפילו מי שהוא חסידים והולך

י יב (י"ב) [כא] בלה כל י' שלשים יום מותרת לרחוץ פניה: יא [ה] [כב] מי שראה קרי בזמן הזה ביום הכיפורים אם לא היה מקנחו בטפה ודיו ואם יבש הוא או שנתלכלך רוחו מקומות המלוכלכין בו לבר ומתפלל ואסור לרחוץ גופו או לשבול אף על פי שבשאר ימות השנה הוא רגיל לשבול לתפלה: יב [ה] [כג] בזמן הזה יג אסור לאשה (י"ג) לשבול ביום הכפורים אפילו הגיע זמן מביאתה בו ביום:

סימן תריד דיני סיכה ונעילת הסנדל. וכו' ד' סעיפים:

א אסור לכרך אפילו מקצת גופו ב' א [א] ואפילו אינו אלא להעביר [ה] הוזהמה אבל אם הוא חולה כ' [ב] אפילו אין בו סכנה או שיש לו חטטין בראשו ג מותר: ל

ב א [א] אסור לנעול [ב] [ג] סנדל [ד] או מנעל של עור ואפילו קב הקיטע וכיוצא בו [ה] ואפילו י' של עץ ומחמה ערך לחם צמחריק"ש

תריד ט"ה = ואפילו של עץ ומחמה וכו'. פירוש נמוק דרימס הרגל לאסוקי קולקאז עכ"ל העור כי אם לאחז בו הקולקאז:

שני תשובה תריד (א.) אסור צנועה בו, וכתב בפנים מאירות חלק ב' סימן [צ"ד] [כח] במנעלים של לבדים יש לזהר שלא לילך בחשעה כאב ריום כפורה. עיין לעיל סימן תקנ"ד [סימן יא] שהבאתי דבריו בזה:

תריד (א) הוזהמה. עיין מה שכתבתי סימן תרי"ג ס"ק א' כשם הט"ו [שט ס"ק א] דאפילו רחילה להעביר הוהמא נמי אסור. ומדברי המ"א [סימן ט] נראה דמותר כרש"י להעביר הוהמא. ע"ש: (ב) סנדל. מולצין מנעל מנעוד יום והולצין לבית הכנסת יתף, ומ"א ס"ק ג. ואי קשה עליו, יצינעם בבית הכנסת במקום מוצנע, מהרי"ל, [מ"א ס"ק ז]. וכתב נ"ח, וראינו מרובי שהלכו יתף לגמרי בליל שמי שוקיים. ומ"א [סימן ג] וט"ו [סימן א"ח] מתיירא לילך בנתי שוקיים, וכן נוהגין. ועיין ט"ו [שט] שהרי"ף, והעלה דלדברי הכל אין שום הימור לעול מנעל אפילו לדבר מזה. ולנתיב שמי שוקיים של נגד או

ביאור הגר"א

כן לוי נפק בסנדל של שעם [וימא שט]. וקשה עליו, דהא רבא [שט] נפיק בדיכילי. ורש"י [וימא] שם נהדר מזה, וכתב ב"ה מנעל בו, אבל בו. ושיחת התוספות [שם רבז דאסוק] דלא פליגי בזה הסוגיות, ופולגתיהו באם גורין דלא משחמיט, כמו שכתוב ביומא. ומה שכתוב בשבת [טו, א] ש אמר שמואל רבי מאיר היא בו, תליא נמי בהא אי נפיל אין ראו לחליצה, כמו שכתוב [וימא ק]. ב. גדול שאין יכול להלך בו. ומה שכתוב ביבמות שם במחופה עור ודברי הכל, היינו טעמא כיון שמחופה עור מיהדק, אלא דקשה מה שכתוב ביבמות שם [י"א] באנפליא של בגד אתאן לרבנן, הא דרבי מיהדק, ותיירא [התוספות] דודאי המקשה סבר דפליגי במנעל ולא מנעל, דאם לא כן תקשי אנפליא אמאן תרמיה, אבל לבתר דתריץ רבא דאף רבי מאיר מודה באנפליא, אין צריך לזה. ועיין כל זה בתוספות דיומא [שט]. והרשב"א [שבת טו, ב] דה מתיין תריץ שההוא קושיא והיא פירוקא דיבמות הכל אליבא דרבי מאיר אפשו ביומא [שט] דפליגי בהכי, ולכן אתא רבא ומשני מדרישא רבי מאיר, דאי אפשר לומר דאנפליא אחי כרכנן דוקא, כנוכר לעיל. ישיבת הרמב"ן [מחוש שבת טו, א; מלחמות יומא ב, א-ב] דשמואל ורב הונא בשבת סבירא להו כאבני דפליגי אש הוא מנעל, אבל רבא דקאמר שם [ה] מאן לא בו, אויל לשיטתיה בימא [שט]. ומה שאמר בימא רבולי עלמא, היינו רבי מאיר ורבי יוסי, אבל רבנן פליגי עלייהו, והיינו רבי יוחנן בן גוריון דלא הוודו לו וקיימא לן כותחיהו, לכן נפיק רבי יהושע בן לוי וכל הני אמוראי ורבא עצמו בימא שם. וכן סוגיא דיבמות [קב, ב] דאמר עור דוקא, ואנעלך תחש [ויחזקאל י"ט]. ומביעיא להו שם תרסותיו של שעור בו, ומה שכתוב ביבמות [קב, א] מדרישא רבי מאיר, לנו דוקא, דהוא הדין רבי יוסי, אלא לאפוקי מדרכנן, כמו שכתוב שם סיפא רבנן והיינו רבנן הגילי, ולפי שבדברי רבי מאיר הוצרכו בהדיא, נקט רבי מאיר, וכן מה שכתוב שם [קב, ג] במחופה עור ודברי הכל, היינו רבי יוחנן בן גוריון, וכוותיה קיימא לן כנוכר לעיל. ישיבת הרשב"א מדקאמר רבא [שט] בשבת [טו, א] אמלתיה

צבוי שרד (י"א) שם כפ"ב בבב"ב וכו'. האר"י מה התמננים, ואין להאריך: (י"ב) שם קיימי עיין סוף ה' ה', להגדר מזה שרי רחילה כשלו למענו:

אוצר מפרשים תריד (ב) מניא פקא ברחיצה וכו'. והט"ו כר"ש סימן הקודם אומר נחמ"ל חסיפוס ליה כדיום כפור דשל תענוג אסור א"כ מחו דלרפואה היא, ולחטר מלח

שו"ת

פאת שדך

חלק ב'

שאלות ותשובות בירורי ענינים וחקרי הלכות
בעניני אורח חיים

אשר השאיר אחריו ברכה

הגאון הרב **שמואל דוד** במהר"ר רפאל שלום שאול **הכהן מונק** זצלה"ה

רב הקהילה החרדית - וראש בית המדרש להוראה

חיפה ת"ו

*

קונטרס משמרת הקורא
קונטרס תורת אמך

*

נערך ונסדר ע"י בני אחיו

שנת השמיטה - תשס"א

שעטם
למקום
יחמן

בבאם

זיש לו
גם חד
זלפני
שעטם
: שמא
חפלא
שיכול
רא.

בפ"ק
פוק),
עור
מנחה
(סי'
טעם
אית
ז' אס
מירן
וגנת.

לומר
יתר,
הנ"ל
איזה
אסרו
ודי.

אב"ד מה שדד להקל דלח דמי לתרי עברי נהרא, וזו באמת סברה כל המקילין בזה ובכגון זה, שמוכרים למי שלא נטל ידיו ומוכרין מלבושי נשים אסורים ועוד. אבל באמת לא ברירא מילתא, ואפי' יוכל להשיג האיסור ע"י גוי דקיל טפי, מ"מ אית ביה איסור דרבנן משום מסייע ידי עוברי עבירה. וכמ"ש הרא"ש ריש שבת, שחייב לאפרושי מאיסורא כ"ש שלא יסייע לו. מיהו בזה יש לדד בזה"ז שרבו העבריינים, כיון שלא מצא במה להתפרנס, אולי יש להקל בדוחק גדול בזה בדרבנן כי האי.

אב"ד באמת בנידון של מע"כ, לא יוכל להשיג בשר כשר ע"י גוי, אלא ע"י ישראל בלבד, שגם הוא עובר בלפני עור. ונחלקו בזה רש"י ותוס' בקידושין (דף נ"ו ע"א תוד"ה אבל), והאחרונים עמדו בזה, (ע' יד מלאכי סי' שס"א ומל"מ פ"ד מלוה ה"ב), וכשם בעל חזון איש ז"ל אומרים שהורה לאיסור בכגון דא. כגון למכור מלבושי נשים אסורים, או מי שרצה למכור חנות ירקות שלו לאדם שהוא סוחר בפירות שביעות (וזה חמיר טפי). ואם אין באים לשאול נלענ"ד דמוטב לשחוק, שקרוב לודאי שלא ישמעו.

סימן קב

בענין רחיצה בתשעת הימים

טע מה ששאלת בענין מקום שזיעה מרובה אם מותר לרחוץ אף בחמים מר"ח מנ"א עד ט"ב, מנהג אשכנזים היא שלא לרחוץ אף בצונן

מר"ח מנ"א עד ט"ב. וכחז בספר בן איש חי שאף בצגדד נוהגין כן.

ומעיקרא הנהיגו זה בארצות הנפונות, אבל באקלים שלנו הרבה בנ"א קשה להם. (ואין לומר זאת על מנהג צגדד). וממו"ר הגה"צ ר' אליהו הכהן דושניצר ז"ל שמעתי כמה פעמים, לרחוץ רק מפני הזיעה הוה כמו מלוכלך בטיט ובזואה, ושמעתי כי בעל חזו"א לא הסכים לכבדא זו, ולענ"ד ג"כ קשה לומר כן כי עיקר הצער מניעת הרחיצה היא מפני הזיעה.

ובי שעלול לבוא לידי מכוח בעורו מחמת מניעת הרחיצה נלע"ד להקל כה"ג. אבל היכי דאפשר בלא סבון עדיף. גם מי שפרנסתו בין בני אדם ומתבטא כשריחו קשה קרוב צעיני להקל ברחיזה במים בלא סבון.

ב מה ששאלת בענין עזרת המגיעה כל יום שני ועושה מעצמה ומכבסת בלא שיאמרו לה, מ"מ לא מנאחי היתר לדבר לכבס אחר ר"ח מנ"א ע"י גויה שעושה מעצמה, ורו"ל גזרו ולא פליג רבנן.

ג ומה ששאלת בענין עשבי גוי שגוזמין אותו בכל שבוע, לענ"ד אין איסור לגזמין אף ע"י ישראל כ"ש ע"י גוי העושה מעצמו. אבל ישראל קדושים ונמנעים מכמה עניני חשיבות בימי אבילות בית אלוקינו, ולא שייך לומר בזה הבו דלא לוסף עלה, אדרבה לוסף ולוסף. אבל איסור אין בדבר לא מדינא ולא ממנהגא, דמ"ש מביבד וריבון.

L

***

573

144

9

20

בעזרת

Thumim, Joseph

ספר

שאלות ותשובות נחמת יוסף

כולל שאלות ותשובות, חידושים וביאורים
בסוגיות הש"ס ופוסקים.

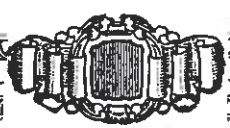
כאתי הצעיר

יוסף תאומים

בחרה"ג החו"ב שלשלת היהסין ר' זידיא תאומים ז"ל מליביטשוב
רב דביהב"נ אנשי קאלבשוב, בעיר ניו יארק

DEDICATED TO
YESHIVA UNIVERSITY
IN LOVING MEMORY OF
RABBI MORDECAI AARON RAGLAR
BY HIS FAMILY

ניו-יארק
שנת תש"ז לפ"ק

הסכמת

הרב הגאון המובהק סיני ועוקר הרים המפורסם כש"ת
מו"ה יוסף אלי' הענקין שליט"א, רב אב"ד בק' ניו יארק

ב"ה, מוצש"ק תצא, תש"ט

כבוד ידידי הרב הגאון המפורסם מוהר"ר יוסף שליט"א ז"ק תאומים שלום וברכה!
עברתי על הקארעקטין של הבורו „נחמת יוסף" בהלק השו"ת, וכפי האפשרי לדון
בהעברה בעלמא ראיתי שהולך במישור ומכסס כל דין, ובוחן ובודק בשכל ישר, וראויים
הם להוציאם לאורה.

ולאות שעברתי מעט על דבריו הנני מצוין איזהו הערות:

בסימן ו', דן על דבר כהן שרוצה שיקראוהו בכל המנינים, לענ"ד יש לדון בזה,
(א) הילפותא דוקדשתו, הוא לענין ליתן לו קדימה, כשמגיע לו חלק כלכל האנשים,
אבל לא ליתן לו פי שנים או יותר, (ב) כשאינו מתפלל, ומסתמא גם אינו מקשיב לקה"ת,
יש לומר דאינו שייך כלל להצבור, ואין שייך היוב להקדימו, (ג) עיין בסת"ש ח"א סי'
רי"ד דבשני חסישי ובמנהגת שבת, שע"ז לא הי' תקנת המשנה, דל"מ מחילה אלא
שהתוס' כתבו שעתה נהגו להקדימו גם בזה משום דבזמנא היו שכיחי רבים גם בכ' וה'
יש מקום לקרוא ישראל במקום כהן האידנא כיון דנשתנה הענין ויכול למחול, ועתה
נהגים חיובי קריאה לאזרחים ויא"צ וגם לשאר ד"א, ויש מזה הכנסת הקהל, דכה"ג
ראוי להכהן למחול אף כשמגיע לו, כי אין לך דרכי שלום יותר מזה, (ד) גם עיקר תקנת
הכמים היתה על הקריאה לפני הצבור לבקי בזה, אבל עתה שאין קורים אלא מברכים
ורק החזן קורא, אין זה בכלל התקנה, ובודאי יכול וראוי לו למחול, ואמנם בשו"מ שיש
תקנת המשנה אין להקל, והעיקר בכדי שלא להשכיח את יהוסו כהונה ולויה כנלע"ד.

בסימן כא, בהג"ה הביא בשם הפלאה שמותר לבעול אלמנה בשבת, כיון שאינו
מכוין לקנין, ומקשה מפה"ב שכונתו לשם מצוה ולא לקנין, הנה החלוק הוא פשוט
דפה"ב המצוה היא להקנות, וכשמכוין שיהא של הכהן הרי זה ממש כונת הקנין,
אבל בפו"ר אינו מכוין לקנין, ואין היכר קנין בשעת מעשה, וקנין דמטילא לא נאמר
בשבת, ולענין מתנה כשאינו מתכוין לקנות אלא ליהנות, הנה ערכך ערכא צריך, ואם
רוצה להשתמש בחפץ רק לשעה אח"ג דמותר, ואם כונתו להשתמש בזה לעולם, הרי
זוהי כונת קנין.

בסימן כ"ה, למסקנת הגמ' בדף כ"א לא אמרינן לא ידעה לאקנויי אף כנט
ואכ"מ לפלפל.

בסימן כ"ז, ע"ד קדושין מדומים, מיעץ לקדש בשל אחרים בלי הקנאה, אבל
יש לדון בזה משום קדושי שטר.

בסימן ל', מצוה לקד"ה נאמרה על זרעו, או על אחרים כממון המושלש בידם.
בסימן נ"ו, בבירך על שכר בשעת קדוש בופה"ג, פסק דיאמר בשכמל"ו, ויברך
שהכל, לענ"ד לא יאמר בשכמל"ו בכדי שלא יפסיק בין קדוש לברכה ויכול לומר אחר
שישתה הכוס.

בסימן נ"ד, לענין רחיצה וזיעה בע"ש חזון, לענ"ד במדינה זו, שנהגים לרחוץ
תדיר, הכל בגדר איסמניסים בזה ודיינו להחמיר בשאר ימים, ולא בע"ש, וכן ראיתי
נהגים חסידים כרייסין, שרחצו כמרחץ בע"ש חזון.

בסימן פ"ב, הכניסה לביתו הוא חופה לכ"ע, אף מסתמא, ואין כאן דררא דעריות
ח"ו, אף אין שייך בזה דין נמצא קא"פ, ויכול להנהיג חומרא וסלסול, אבל לא לגלות
בזה איזה חשש.

שאר החידושים שאינם למעשה לא עברתי עליהם מאפס פנאי, ואתו הסליחה.
ואהתום בכרכה שיוכה להגדיל תורה ולהאדירה, להמשיך שלשלת יוחסין של
אבותיו הגדולים, וכלנו נזכה להרים קרן תוה"ק. —

ידידו המכרבו בכוח"ט

יוסף אלי' ב"ר אליעזר ז"ל הענקין

לטלטל במקום שאין עירוב, והמורה שנטה אחרי פשיטות דברי הטו"ז לא עיין כל האורך ע"כ.

סימן נ"ב

האם יש מקור להמנהג שקורין להיפרייט בשנת קודם להיפרייט מפטיר.

תשובה

עיי' בס' לדוד חמת שכתב וז"ל נהגו להפטיר בנו של מת כל שנים עשר חודש, עפ"י המדרש.

ומביא בס' ליקוטי רימ"א וזוהי נתפשט המנהג בחז"ה מקומות דנהגיע טור פטירת אב או אם בכל שנה הבן מפטיר בשנת הקודם, ויש מקום דנהגו דאם בשנת אחד יש לשני בני אדם לנדרך להפטיר שפטירת אב או אם בשבוע אחריו וני שיש לו בשבוע פטירת אב קודם לפטירת אם.

ואירע דבשנת אחד חלניד הכס ועם הארץ, הת"ח ה"י לו פטירת אמו והע"ה פטירת אביו, הע"ה קודם, ואין משגיחין בזה, כי וני שיש יח"ל של אביו קודם.

גם אם וני שנפטר אמו כבר החזיק כמה שנים בשנת זה לומר הפטורה, וני שמת אביו ה"י אשתקד ועדיין לא אומר הפטורה כי שנה זו ראשונה, אין בזה חזקה, וני שנפטר אביו קודם לומר הפטורה כו"ט שצרכי יוסף סי' רפ"ד.

סימן נ"ג

ביראם היו החסידים ואנשי יועשה הולכים צנדי בשנת גס צוואלי שנת עד שהלכו לישן, ואם לא הלך לישון הלך צולצושי שנת עד יום ראשון צנוקר ונשאלתי, אם זה הוא דין או רק מנהג חסידות.

תשובה

והנה צנוף הדבר אם לריכים להחליף צנדים לצורך שנת איתא צרמ"א ז"ל צאו"ח סי' ש"א סס"ז

כהצ ולא יאל אדם בשנת כמו שהוא יוצא צחול צלתי דבר אחר שיזכור על ידו שהוא שנת ולא יוצא להללו (כל צו).

ראיתי צשו"ת גור אריה יהודה (מחא"ז הגאון ר' ליצט תאוויים ז"ל האצנד"ק צרקד והקרייז) צחלק או"ח סי' י"ג מציא שס ראיתי צס' ת"ש צסופו שכתב תוכחת מוגלה לצעלי צתיס שליכס גוהגיס ללצוש צנדי שנת צהכנסת שנת, ומציא ומגודה שכתב מההוא דאמר ר"י יהא חלקי ממכניסי שנת צנטצריי וממולאי שנת צניפורי וז"ל ויש מפורשים צנטצריי מכנדין בשנת צנגדים צכניסתו, וצניפורי ומכנדין ציציאתו לכן יש ללצוש צנדי שנת צכניסת היום עד מ"ש.

אורם מהגמורא מוכח דק"ל ציציאת היום לכנדי צנדי שנת מוהא דליהא צגו' נדרים דף ע"ז איצעי להו אי מפירין נדרים בשנת לצורך השנת דוקא או אפי' שלא לצורך, ודייק מדתקן נדרה עם חשיכה מפי' לה עד שלא תחשך, ופירש"י ומשמע אפי' נדרים שלא לצורך השנת דמסתמוא דמילתא הואיל וכדרה בשנת ע"ח דלאו לצורך שנת נדרה דאי משום עונג אכילה ושתייה כבר אכלה ומצווד יום, ואי משום תכשיט שנת נדרה ההיא שעתא לאו זמן תכשיט היא דהא ונשחשיכה רגילים לפשוט תכשיטי שנת, אלא ודאי צנדרה שלא לצורך שנת קא מייירי עיי"ש צרש"י ז"ל.

ובכ"ב הר"ן ז"ל שם וז"ל כיון דאם חשיכה נדרה מנה צורך שנת יש צהפירתה ע"ש.

דרי להדיא דסוויך לקשיכה רגילים להפשיט תכשיטי שנת ואינו מוצה ללצושים, דאל"כ אכתי מויינו הפרה לצורך השנת.

ואין לחלק צין איש לאשה דהרי אצל זכירת ושמירת שנת אין חילוק צין איש לאשה, וממילא אם כבר מותר ציציאת שנת להחליף האשה את מלצושיה, כן מותר מוי לאיש להחליף צנדי לצנדי חול.

ומה שעשו כן החסידים ואנשי יועשה אין זה אלא מנהג חסידות, ואפשר שיפה הם עושים, כי רוצים לקיים בזה את הוואחרים לצאת מן השנת, ולכן אין להרהר אחרי הצעלי צתיס הפשוטים שליכס עושים כן.

סימן נ"ד

אם מותר להזיע צמרחן צערב שנת הזון? →

תשובה

לתורה והקהל שתקו, וישמעו ממנו, וזה יולאים ידי חונתם.

תשובה

בשער אפרים שער ט' סל"ג כתב ח"ל עיקר הדין הוא שזה שעלה למפטיר הוא נלכד יאמר ההפטורה, והנזכר ג"כ יאמרו אחריו נלכש, ונמדינותינו בהגו שהכל אומרים את ההפטורה עם המפטיר בחד בקול רם, והוא מחסרון ידיעה וכחן לנטל המנהג, ולכתחלה יש לנהוג שהמפטיר יאמר ההפטורה בקול רם כהקורא בספר תורה והנזכר יאמרו אחריו נלכש, ועכ"פ טוב שיהי עשרה עומדים סמוך להמפטיר שישמעו לקול האומר הפטורה, וגם יש שמוסיפין על המנהג ועושין שהות נאמירת הפטורה שאף שאחר סיים המפטיר והתחיל הנזכרות אין רוצים להפסיק ומאמירת הפטורה, ולא יפה הם עושים שאם אומרים בקול רם אינם שומעים קול דברים הנזכרות המפטיר, ולפעמים גורמים שגם אחרים הסמוכים להם אין שומעין קול דברים הנזכרות המפטיר ואף אם ממזכירין קולם מ"מ הם צעמם אינם שומעים, לכן יש לנהוג שנייד שישמע שהמפטיר סיים הפטורה ומתחיל הנזכרות, אעפ"י שהוא עדין לא סיים ישתוק עד יסיים המפטיר הנזכרות, והח"כ יסיים הוא אמירת הפטורה גם המפטיר יהי זהיר שלא להתחיל הנזכרות עד שיפסוק קול ההזמן לגמרי. והגן.

סימן נ"א

בשעת התלחמה הראשונה נשנת תרע"ד הייתי בצבא אחד אשר הי' לאָדין על החלון, אשר בכל לילה הי' נותנין הלאָדין של עץ על החלון, ככדי שלא יתראה הנרות מנחון, וככל צוקר הי' נוטלין הלאָדין מעל החלון, ושאל אותי גיסי המופלג ר' זידא צראט-שפיעו הי"ד אם מותר לעשות זאת נשנת, אם אין צוה ליסור משום סותר ע"מ לנצות?

תשובה

הנה ראיתי נספר החיים סי' ש"ג שכתב ונראה דדוקא כעין חלונות וקוואַטיבן ודלתות הנאים לסתום מקום חלל ממש או הי' כנצני נמחזר לקרקע

ע"י נסוף ספר עני לזונה שכתב לענין "אנל" ח"ל העולם אין כוהרים בזה ולא ידעתי מאין יאל להם להתיר הזיעה, וראוי למחות בזה אף שאין מפורש בפוסקים לאיסור, ומילא הי' בכלל רחינה, ואפשר יש לחלק בין הזיעה שזומן הזה שהוא מחמת חמימות של חנינים להזיעה שזומן הש"ס ונ"ע עכ"ל.

ובשו"ת רמ"ן כתב ח"ל שמעתי שכתב מקומות מקילין בזיעה נע"ש מר"ח אב ואילך אפי' כשאין ר"ח נע"ש, וגם מקילין בנצל תוך שלשים הולך להזיע אף דנוהגין לאסור רחינה כל שלשים יום, וי"ל דה"ט דזיעה מלתא אחריתא הוא מרחינה, ונפרט בנצל דגם רחינה נחמין בתוך שלשים יום אינו מדינא כ"א מנהגא לתומרא נעלמא כו"ש צו"ד סי' שפ"א, ודאי די"ל דזיעה לא נהגו לאסור, ואומרים שהוא לרפואה ע"כ.

וע"י נשו"ת בית שלמה ח"א סי' ק"ה שכתב ח"ל הנה כבר נהגו העם להקל בנצל תוך שלשים הזיעה נע"ש, אך שמעתי נשם הג' בעל נטע שעשועים שהזהיר לאנל תוך ל' שלא ישתק גופו צוון קודם הזיעה, ונשעת הזיעה, אמנם העם נהגו להקל גם בזה, והני מלוגד זכות עליהם כיון דרחינה בנצל תוך ל' אינו אסור מדינא רק מנזד המנהג וכי' ע"כ אין למחות ביד הנוקלין, והעפ"כ י"ל דאין להקל נע"ש של הזון נשום די"ל דאנצילות דרבים חמור בזה מאנצילות דיקיד, הלא שצלא"ה כתב רש"ל צסי' ז"צ דלא יאות צעינו הוננה לנטל הרחינה נע"ש של הזון רק שכבר נתפשט המנהג לאסור, ע"כ במקומות שמקילין בזיעה נע"ש של הזון יניח הוחם על מנהגם אמנם נע"ש של הזון שהוא ערב תשעה בלז צודאי די' להתמיר קלת משורת הדין ע"כ.

וע"י נשו"ת טוב טעם ודעת נק"א ססי' פ' שהחמיר מחד בזיעה של ערב שנת הזון. והגן היטב שטוב מחד להתמיר בזה.

סימן נ"ה

העולה למפטיר, אם לריך הוא צעמנו לומר ההפטורה, וכל הנזכר ישמעו ממנו, או מותר לומר כל הקהל נלכש כנוו שעושין נאיה מקומות צפולין או כנוו שהוננה בלכשי ליטא לומר רק המפטיר

Gros, Shamaï Kehat, ha-Kohen

24

בעזהשי"ת

ספר

שבט הקהתי

חלק שלישי

שאלות ותשובות

על סדר

אורח חיים, יורה דעה, חושן משפט

וענינים שונים

ובתוכם הרבה חידושים וברורים

בסוגיות הש"ס והפוסקים

מה שהשבתי בעזהשי"ת

הק' שמאי קהת הכהן גראס

בלאאמו"ר הרב"ח ר' משה נחום הכהן שליט"א

פה עיה"ק ירושלים תוכנ"א

שנת תש"נ לפ"ק

כיון דעשוי להריח ולהתענג. ולפי"ז ה"ה דאסור לשחול מיני פרחים העשויים לריח ולהתענג. ומסתבר דמותר לנטוע אילן כגון אילן של ערבות אע"פ שאינו עושה פירות כיון שאינו עשוי להריח ולהתענג או ליטב צלילו ועי' במאירי (סופ"ק דתענית) דאסור נטיעת כל אילן המגדיל ענף ועשוי לנוח תחתיו ע"כ, ומשמע הא אס אינו עשוי לתענוג ולריח מותר (ובלא"ה אילן של ערבות אס נריך למנוח מותר כדאי"ש שם בשו"ע) ומסתבר דגם לנטוע דשא שלפני הבתים, כיון שעשוי לנוי דאסור.

ואודות אי מותר להשקות הפרחים שנשתלו מקודם נראה דמותר דאסרו רק לנטוע הא להשקותן מותר. וזפרט דאס אינו משקן מתקלקלין, ודאי דמותר.

היבולה דהלכה: מותר לנטוע כל מיני נטיעות העושה פירות, אבל מיני הדקים ובשמים או מיני פרחים אין לנטוע ואפילו דשא אין לנטוע, אבל מותר להשקותן.

סימן ק"פ

שאלה: אינו הנשים הרגילות למכור בחודש התשיעי לביבורה. האם יבואין למכור בתשעת הימים.

תשובה: נראה פשוט דמוותרות, ללא מיבעיא אס רוחצין לצריאתם דמוותר, דעי' בס' נדה לדרך הקדמון (במאמר א' כלל ג' פ"ג) דכלל חודש התשיעי חכנס למרחץ להקל מעלי' חבלי לידה וכו' עיי"ש, א"כ ודאי שרי ועי' ג"כ בקצ"ש"ע דמעוצרת שקרובה ללדת מותר לה לרחוץ אחר ר"ח, אלא אפילו אלו שהולכין למקוה משום סגולה כדאיתא בס' הזכירה דעי"ז מצטלים מהילד כל מיני רעים שראתה בימי עיבורה. ועי' גם בס' הבריית דמועיל להוריד כחמים מהולד, עיי"ש.

וכיון דאין רוחצין לשם תענוג מותר וכה"ג איתא בשו"ת רב פעלים (ח"ד או"ח כ"ט) דסגדק מותר לטבול וכן מי שנוהג כל השנה לטבול קודם שילך לבית הקברות ואחר שיחזור מזה"ק, מותר לטבול אף אחר ר"ח כיון שאינו טובל לשם תענוג, עיי"ש. ה"י

המזון ע"כ הכונה הוא דישתו מכוס של צהמ"ז וכן פי' בס' תורת חיים (בס' תקנ"א ס"ק כ"ד) הרי דאפילו צערצ ת"צ מותרין השייכים להסעודה לשחות מכוס של צרקה, א"כ כ"ש צהימים שבין ר"ח עד ת"צ מותרים השייכים להסעודה לשחות מכוס של צרהמ"ז.

ב) אבל מטעם דהס טועמים רק משהו מהיין נראה דאין היתר, דודאי אסור לטעום צאלו הימים צשר ויין אפילו כ"ש. וראה מהא דאיתא צצד"ח (צח"א צדף ק"ע ע"צ סק"ה) צשם פסקי ריקאנטי האחרונים צמי צצרך על חתיכת צשר ונוצר שהוא ימים שאסור לאכול יש לו לאכול מעט כ"ש מן הצשר שלא תהיה צרכו לצטלה ולא הוי עובר על המנהג דצכ"ש לא משום שמחה איכא ולא משום מיעוט אבילות עיי"ש. הרי דהתיר לטעום כ"ש רק כדי שלא תהא צצרכו לצטלה, אבל מטעם דהוי רק כ"ש לא התיר אע"ג דליכא משום שמחה או משום מיעוט אבילות.

סימן קע"ט

שאלה: אי מותר לשתות פרחים מר"ח מנ"א עד אחר התענית, ואת"ל דאסור האם מותר להשקות הפרחים שנשתלו מקודם.

תשובה: עי' בתענית (י"ב) צמשנה עברו אלו וכו' ממעטין צנטיעה. ומפרש הש"ס צמגילה (ה, ב) דהיינו נטיעה של שמחה כגון הנוטע אצורנקי של מלכים, ועיי"ש צפרש"י אילן צלילו נאה כגון אילן צכופסין אותו על גבי כלונסאות וכו', עיי"ש. אבל עי' צרמב"ס (פ"ג מהל' תעניות ה"ח) שכ' נטיעה של שמחה כגון מיני הדס ומיני אהלים. ועיי"ש צמ"מ דלמד רבינו דלאו דוקא אצורנקי ממש אלא כיוצא צו דהיינו נטיעות העשויות להריח ולהתענג. ועיי"ש ג"כ צפהמ"ש להרמב"ס (סופ"ק דתענית) שכ' דאסור נטיעה הצשמים והפרדסים שעושין המלכים אבל נטיעה הנטועה לפירותיה אינו אסור. וכן פסק השו"ע (בס' תקנ"א ס"ב) וז"ל כגון אצורנקי של מלכים שנוטעים ללל להסתופף צללו או מיני הדס ומיני אהלים.

והיינו דהדס ואהלים אפילו אינו עשוי ללל אסור

אפרים דרומה להגיה במג"א דס"ל כא"ר ועי' בפרמ"ג שהביא הא"ר ועי' בחורת חיים שכ' דהא דאוסר המג"א הוא רק בשבוע שחל בו ת"צ ולא מר"ח. ועי' בלבושי שרד וזדרך החיים המקילין כהא"ר. ועי' במ"צ שכ' דבכלי פשחן בודאי יש לסמוך על הא"ר.

והנה אם נקצור כהמג"א דאסור למקור לעכו"ם אחר ר"ח אפילו לכנס אחר ת"צ. והטעם משום דמסיח דעת מאצילות, א"כ לכ' ה"ה דאסור ליקח בגדים המכובסים מהמכבסה אפילו מה שנתכבס קודם ר"ח, משום דמסיח דעתו מהאצילות.

ברם י"ל דרק כשמוסר בגדים מלוכלכים לכנס יש משום היסח הדעת, משא"כ כשלוקחן מהמכבסה מה שנכנס מקודם אין כאן היסח הדעת כ"כ.

ב) אכן עיין בעה"ש שכתב דאם מסרו להכובסת קודם ר"ח אין צריך למחות בידה שלא תכבס בימים אלו. ונ"צ הלשון דאין צריך למחות הא אפילו מותר למסור קודם ר"ח אעפ"י שנתכנס אחר ר"ח כמש"כ הרמ"א (בסעיף ד').

וכ' אך יזהירה שלא תביאם עד אחר ת"צ. ומשמע דאסור ליקח אחר ר"ח בגדים המכובסים. ואולי דהתם שאני שכנסם אחר ר"ח. אך דוחק לחלק כן כיון שבהיתר נהגם כמש"כ הרמ"א ואפ"ה אסור ליקחם בחזרה א"כ לכ' ה"ה דאסור ליקח בגדים מהמכבסה ונ"ע.

אכן להא"ר דס"ל דמותר למסור אחר ר"ח על מנת לכנסם אחר ת"צ ושאר הפוסקים דס"ל כותי' א"כ כ"ש דמותר לקחת הבגדים מהמכבסה.

ג) אודות אי מותר להחליף הט"ק על ט"ק מכובס מר"ח עי' בשו"ת רב פעלים (ח"ד) דמסיק דמותר כיון שהוא לצורך מצוה, וכ' דאפילו טלית חדש מותר וחולק על היעב"ץ דנוטה להחמיר בטלית חדש, עיי"ש.

ד) עי' בספי' (תקנ"א, י) דאם עשה סיוס מותר לאכול בשר. ועיי"ש במ"צ (ס"ק ע"ג) שהביא מא"ר דאם לא נודמן בלימודו הסיוס לא ימחר או יאחר

כיון שהאשה טובלת לשם סגולה ולא לשם תענוג מותר לה לטבול.

ברם כיון דקאי לה לטבול פ"א בחודש התשיעי אם אפשר לה לטבול קודם ר"ח או אחר ת"צ מסתבר דלא תטבול צהני תשעת הימים, חוץ אם צריכה לרחוץ יותר בשביל צריאותה.

ב) עי' בספי' (תקנ"א, ט"ז) ובמג"א (ס"ק מ"א) שכתב דמי שטובל בכל ער"ש לשם מצוה מותר לטבול גם בשבת זו. מיהו מי שמבטלה לפעמים מפני שטרוד בעסקיו גם עכשיו אסור לטבול, וכה"ג איתא כמ"פ דאם רגיל לעשות כן תמיד, מותר לעשות.

נקתפקתי דמי שיש לו רגילות שטובל בכל ער"ש שניה דהיינו ששבוע אחד אינו טובל ובשבוע שאח"כ טובל ויש לו קביעות ע"ז, האם מותר לו לטבול כשחל השבוע שטובל בשבוע שחל בו ת"צ ומסתבר דאסור לטבול דהרי כיון דאינו טובל בכל שבוע, ע"כ משום דיש לו איזה סיבה דקשה לו לטבול בכל שבוע וכדומה, א"כ כיון דמבטל הטבילה לפעמים משום איזה סיבה שהוא, ע"כ צריך ג"כ לצטלו משום שבוע שחל בו ת"צ. L

ג) אבל לגבי נטילת צפרניים בחול המועד בער"ש דמותר למי שנוטל בכל ער"ש עי' (בספי' תקל"ב) בצאה"ט. נראה דמי שרגיל ליטול כל שבועיים משום דאין ראוי ליטולם כל שבוע משום דאין גדלין אללו מהר, אז מותר ליקח בחוה"מ בער"ש כשגדלו, דהא רגיל ליטולן כשגדלו קצת, וק"ל.

סימן קפ"א

שאלה: אי מותר ליקח הבגדים המכובסים בתשעה ימים מהמכבסה אחר ר"ח כשנתנם שם קודם ר"ח.

תשובה: א) עי' ברמ"א (ספי' תקנ"א ס"ג) דאסור ליתן כלים לכובסת עכו"ם לכנס מר"ח ואילך, אבל קודם ר"ח מותר לתת אע"פ שכובסת אחר ר"ח. ועיי"ש במג"א (בס"ק ט"ו) דאחר ר"ח אסור ליתן לכובסת עכו"ם אפילו אמר לה לכנס אחר ט"צ וכן פסק הח"א והעה"ש. ברם עי' בא"ר שמאזדד להקל ליתן מר"ח ואילך לכבד אחר ט"צ ועי' בהגהות יד

בעוהש"ת

זה השער לדי' צדיקים יבואו בו
ש"ת

מקדש ישראל

[והזמנים]

על הלכות המצויות

בימי בין המצרים

ב' חלקים

ח"א. פסקי הלכות ח"ב. בירורי הלכות

מהדורת
אברהם פנחס
בערקאוויטש

כל אלה חוברו יחדיו בעזרת ד' יתברך ויתעלה

ע"י הצעיר באלפי

ישראל דוד הארפענעם

רב דביהמ"ד "ישראל והזמנים"

מח"ס ישראל והזמנים ג"ח, שו"ת ויברך דוד ב"ח

ספר חינוך ישראל, ס' נשמת ישראל

שו"ת נשמת שבת ד' חלקים

שו"ת מקדש ישראל ח"ח

ושא"ס

מהדורה חדשה מורחבת

שנת תשע"ד לפ"ק

ברוקלין ניו.

רחיצה בהט' ימים

סימן קנ"ה

74 שאלה - בימים החמים מהו לרחוץ כדי להעביר זיעה וזוהמא.

כששורר חום חזק שבני אדם מזיעים הרבה אי מותר לרחוץ (בחמין או בפושרין) כדי להעביר הזוהמא, ומהו בחמים.

תשובה - אם הוא מלוכלך בזוהמא או בזיעה ואינו יכול לסבול שפיר דמי לרחוץ (בפושרין) לפי הצורך, ועדיף ע"י מקלחת (שזיע"ר) לא בתוך אמבטי [אבל מ"מ לא ירחוץ במקום רבים, כגון במקוואות המיועדים לרבים].

בש"ת מהר"י ברונא (סי' י"ב) לאחר שהביא שרבים מקילים ליכנס לנהרות לרחוץ בצונן כל גופם (אף בימות החול) מפני שנוקטים שאיסור רחיצה הוא דוקא בחמין, מצדד בזכותם שהוא מפני שבחודש אב הגוף מתמלא מזיעה מחמת חמימות הימים והר"ל לאינשי כמו אבל שהוא איסטניס שמותר לרחוץ (שאם לא ירחוץ יבוא לידי צער הרבה ויש מיחוש) מ"מ מסיק שם שהעיקר שרחיצה אף בצונן אסורה, וכותב שאילו הי' בכוחו למחות הי' מוחה ביד המקילין, יוצא מד' מהר"י ברונא הנ"ל שאף אם נתמלא גופו זיעה לא התיר לרחוץ כל גופו אף לא בצונן (שהרי מלמד זכות על המקילין משום זיעה שבתקופת תמוז ואעפ"כ מסיק

לאסור), וצ"ל דס"ל דלא דמי לאיסטניס שמותר לו לרחוץ, דאיסטניס מצטער צער גדול אם לא ירחוץ עמצו, וכה ראיתי בס' יוסף אומץ (אות תתע"ז) דהא דמבואר בהל' יוהכ"פ דאיסטניס מותר לרחוץ עצמו אף ביוכ"פ (כיון שאינו רחיצה של תענוג) היינו שהוא צריך לרפואה שמצטער הרבה ויכול לבוא לידי מיחוש אם לא ירחוץ עצמו, וכן לא דמי להמבואר (בסי' תקנ"ד ס"ט) דאם נתלכלך בטיט או בצואה שמותר לרחוץ עצמו באותן המקומות להעביר הלכלוך די"ל דזיעה (שאין לו ריח ואינו עוקץ את האדם) אינו נכלל בגדר טיט או צואה.

והנה בשו"ע הל' יו"כ"פ (תרי"ג ס"א) מבואר דמותר לרחוץ ביוכ"פ להעביר לכלוך (טיט או צואה) מטעם שאינו רחיצה של תענוג ("שלא אסרו אלא רחיצה של תענוג"), ועל פי זה כתב המג"א כאן בהלכות ת"ב (סי' תקנ"ד ס"ט), אהא דאיפסק נמי דמותר לרחוץ בת"כ להעביר הלכלוך) דכמו כן נמי מותרת אשה המבשלות לרחוץ הבשר אף דממילא רוחצות ידי' מפני שאינו רחיצה של תענוג, וא"כ לכאורה קשה אף אנו נימא דכמו כן להעביר הזיעה אינו רחיצה של תענוג ולישתרי, אמנם כד נעיין שפיר נראה לחלק דאדרבה זה עצמו להסיר ממנו הזיעה והו' תענוג ודרך קישוט ויפוי. שע"י שרוחץ גופו (שתמיד מתהוו עליו לחלוחי זיעה) הוא מרגיש עצמו בטוב

(אויפגעפריש"ט), משא"כ להעביר לכלוכי טיט וצואה שהם דברים המכזים והממאייסים אותו ויש לדמות דבר זה להא דקיי"ל (בסוס"י תקנ"א) דמי שתכפוהו אבלות זה בזה (שנשלם יום שלשים של אבל אחר ר"ח אב) דמותר להתגלח וכו' והטעם בלבוש שאין זה דרך קישוט ויפוי אלא להסיר מעליו מידי דבזיון וכן בזה].

ויש ללמוד דבר זה מלשון הרמב"ן ושאר ראשונים המוכב בטור וב"י (סי' תקנ"ג) דרחיצה הוא הנאה דלאחר שעה עיי"ב [וע"כ נחלקו אי מותר לרחוץ עצמו אחר סעודה המפסקת], פי' שעיקר ההנאה הוא לאחר הרחיצה, וע"כ הכוונה דמה שהאדם מרגיש עצמו בטוב (אויפגעפריש"ט) זה התענוג והנאה, לא עצם הנאת הרחיצה בשעת מעשה.

וראיתי בס' הליכות והנהגות להגאון מסטייפלער ז"ל (ע' ל"ט) שמטי משמיה דהחזו"א וצ"ל שהתיר לתושבי בני ברק ת"ו להתקלח מפני שער ב"ב הוא כשפילה ומזיעים שם הרבה, ושהגאון הנ"ל סתר שמועה זו ממעשה שהי' שלא רצה להתיר לבחורי ישיבה שסובלים מפצעים מחמת החום עיי"ש, והגם שהוא חומרא יתירה דכנידון הנ"ל דומה לחולה ולרפואה שקיי"ל דמותר לרחוץ [עיי' מ"ב (סקפ"ח ושעה"צ סקצ"ד), וכן מי שיש לו חטטין בראשו מותר לרחוץ ראשו בחמין ע' מ"ב (סקצ"ג - ואף שהזכיר שם קטנים נראה דדיבר כהוה ול"ד דה"ה דגדולים דמקור הדבר בלבוש ושם מבואר ההיתר

משום שאינו אלא לרפואה) [[עכ"פ נלמד שלרחוץ להעביר הזיעה אין להקל בשופי, (הגם שי"ל שמה שלא רצה החזו"א להתיר לבחור ישיבה כנ"ל מפני שחשש שממנו יולמדו שאר הבחורים להקל ראש בזה), והלום ראיתי בשו"ת רבבות אפרים (ח"ד סי' קל"ט) ובס' ארחות רבינו (ע' שע"ז) שמביאים ב' שמועות משם החזו"א מא' שהתיר להמצטער מהזיעה ומפריע לו ללימודו שיש להתיר להתרחץ במים קרים בלא סבון (בסמכו על הגה"צ ר"א דושניצר ז"ל שהתיר), והב' שלא התיר לבחורי ישיבות שמזיעין ביותר ליטול מקלחת, וע' בס' או נדברו (חי"א סי' מ"ח) שו"ר נמי בשו"ת פאת שדך ח"ב (חאר"ח סי' ק"כ) שמביא משם רבו הגר"א דושניצר ז"ל שהתיר לרחוץ בהט' ימים מפני הזיעה שהוי כמו מלוכלוך בטיט וצואה, אבל החזו"א לא הסכים לסברתו, וכן נוטה הוא לאיסור כי עיקר צער מניעת הרחיצה הוא מפני הזיעה, מלבד מי שפרנסתו בין בני אדם ומתבייש מפני ריח רע (אבל ירחוץ בלא סבון) [וכן בס' שאלת רב (פל"ג) מביא משם הגר"ח ק שליט"א לאסור מדינא לרחוץ אף כשמריח לא טוב מהזיעה, ומפריע לאחרים].

וראיתי משמיה דהגאון בעל אבי העזרי (שליט"א) ז"ל שהשיב על נידון שאלתינו "שלא שמע 'שאבל' ל"ע יבא לשאול אם מותר לו להתרחץ בימי אבלו" עכ"ד, ולענ"ד מלבד שקשה להורות על פי הרגשת הלב, לא דמי להתם, א' דשאני אבל שאינו בא כל כך כמגע ובמשא (קורכי) עם בני אדם, ועוד שהוא יושב

(אויפגעפריש"ט), משא"כ להעביר לכלוכי טיט וצואה שהם דברים המכזים והממאיסים אותו נויש לדמות דבר זה להא דקיי"ל (כסוס"י תקנ"א) דמי שתכפוהו אבלות זה בזה (שנשלם יום שלשים של אבל אחר ר"ח אב) דמותר להתגלח וכו' והטעם בלבוש שאין זה דרך קישוט ויפוי אלא להסיר מעליו מידי דבזיון וכן בזה].

ויש ללמוד דבר זה מלשון הרמב"ן ושאר ראשונים המובא בטור ובי"י (סי' תקנ"ג) דרחיצה הוא הנאה דלאחר שעה עיי"ב [וע"כ נחלקו אי מותר לרחוץ עצמו אחר סעודה המפסקת], פי' שעיקר ההנאה הוא לאחר הרחיצה, וע"כ הכוונה דמה שהאדם מרגיש עצמו בטוב (אויפגעפריש"ט) זה התענוג והנאה, לא עצם הנאת הרחיצה בשעת מעשה.

וראיתי בס' הליכות והנהגות להגאון מסטייפלער ז"ל (ע' ל"ט) שמטי משמיה דהחזו"א זצ"ל שהתיר לתושבי בני ברק ח"ו להתקלח מפני שעיר ב"ב הוא בשפילה ומזיעים שם הרבה, ושהגאון הנ"ל סתר שמועה זו ממעשה שהי' שלא רצה להתיר לבחורי ישיבה שסובלים מפצעים מחמת החום עיי"ש, והגם שהוא חומרא יתירה דכנידון הנ"ל דומה לחולה ולרפואה שקיי"ל דמותר לרחוץ [עיי' מ"ב (סקפ"ח ושעה"צ סקצ"ד), וכן מי שיש לו חטטין בראשו מותר לרחוץ ראשו בחמין ע' מ"ב (סקצ"ג - ואף שהזכיר שם קטנים נראה דדיבר בהוה ול"ד דה"ה דגדולים דמקור הדבר בלבוש ושם מבואר ההיתר

לאיסטניס
נטער צער
ראיתי בס'
דמבואר
ר לרחוץ
חיצה של
לרפואה
יי מיהוש
להמבואר
בטיט או
באותן
ל דזיעה
דם) אינו
ג"ס"א)
ביזכ"פ
(מטעם
סרו אלא
זה כתב
תקנ"ד
לרחוץ
כן נמי
בשר אף
רחיצה
אף אנן
רחיצה
ין שפיר
להסיר
ט ויפוי,
וו עליו
ו בטוב

בביתו כל השבעה (ובפרט כהיום שעל פי רוב בימי החום יש להם ג"כ מקרר הנקרא עיר-קאנדישן), משא"כ בהט' ימים שיוצאין לחוץ אנה ואנה ועי"כ מתרבה הזיעה, שנית דהט' ימים אין לו החומר של ז' ימי אבלות (דרך ת"ב דמוהו חז"ל לאבל תוך שבעה ואמרו כל מה שנוהג באבל נוהג בת"ב), שלישיית דבאמת אבליס הסובלים מזיעה (ובימות הקיץ במקום שאין עיר-קאנדיש"ן) שואלים לנפשם אי מותרים להתקלח.

[ונשאלתי מי שראשו עוקצתו מחמת שנתמלא שערותיו זיעה ומצטער מזה אי מותר לרוחצן, ומהו במים חמין, ונראה להקל, ולמי שאי אפשר בצונן מותר בחמין, שנהי שאינו בגדר רפואה, מ"מ עיקר יסוד ההיתר שאינו לשם תענוג והכ"נ בזה שהוא לאצולי מצער, גם מצינו בשו"ע או"ח הל' שבת (סי' שכ"ח) שהתירו בשבת שבות כדי לאצולי מצער (להפיס מורסא, ועוד) כל שכן זה שהוא ממנהגא, וע' יו"ד (שפא-ג) דאבל תוך ז' שיש לו ערכוביא בראשו מותר לחוף ראשו בחמין, ובמרדכי (סי' תתקי"ז) הלשון שאינו אסור אלא רחיצה דתענוג, על כן מותר למי שקשה לו שיחוף ראשו בחמין, וע' נמי בס' אשל אברהם (בוטשאטש) ותל"מ.]

← מיהו מי שאי אפשר לו לסבול ריח הזיעה ואין דעתו מתיישבת עליו יש להקל, דיש לדמותו למה שכתב המ"ב (חקנד-כב) דמי שהוא איסטניס ואין דעתו מתיישבת עליו כל היום עד שיקנה פניו במים מותר לקנח פניו במים (אף טופח

על"מ להטפיה), אמנם בלבוש שם אוסר כה"ג, דס"ל דדוקא ביוכ"פ התיירו זאת משום שצריך ישוב דעת לתפלה, לא בת"ב, דמה בכך שלא יהי' דעתו מיושב עליו אדרבה כן ראוי להיות שיהי' נפשו עגומה עליו, הו"ד במקו"ח להחורי, ולא זכיתי להבין מה שמעתיק בשעה"צ ממט"י שדחה ד' הלבוש בגילי דמחתי, בזה שמסתבר טעמיה, אלא שנראה טעם המתירין דבכה"ג לא חשיב רחיצה של תענוג ואינו בכלל האיסור, אמנם נראה דאף הלבוש לא אסר אלא בת"ב, כדי שיהא דעתו עגומה עליו, אבל בשאר הימים שמר"ח ועד ת"ב שרי, דאז אין מנהג איסור רחיצה משום עינוי אלא כדי למעט תענוג וכיון שאינו לשם תענוג אלא להעביר זיעה המפריע לו (ואין דעתו מתיישבת בלא"ה) מותר.

→ וכמו כן מי שנרגש ריח זיעה לבני"א הבאים בסביבתו ג"כ יש להקל מטעם הנ"ל, שידוע שהוא בזיון רב לאדם להיות נרגש ממנו ריח זיעה, וממילא שדינו כלכלוך, וגדול כבוד הבריות שדוחת ל"ת שבתורה, אלא שהכל לפי המצב שלבני אדם שאינם מסתובבים בין הגויים או בין אנשים שאינם חרדיים אין להקל כל כך, דאין זה בושה להם במה שנרגש קצת ריח דאדרבה זה תפארתו שאבילות ציון וירושלים קבוע בלבינו ואנו מצטערים ומתבזים עליה.

→ והנה רבים אומרים שעירנו ניו יארק שונה מלפנים במדינות שבאירופא, שהאוויר בימות הקיץ הוא לח ומחניק

ובעת חם בני"א מזיעים מאוד, כו שבאמת אם גופו מלוכלח הרבה זיעה מותר באמת לרחוץ עצמו, כשכבר נתייבש הזיעה עליו, אם דעתו מתיישבת עליו או שנר לבני"א), אבל ח"ו להורות הו' ובפרט בזמנינו אלה שאין בית חו' בה מקרר (עיר-קאנדישע"ן) ובפרט לאלה ששוכנים בימו' בימים הללו כמעונות הקיץ ב הגבוהים שכידוע ששם אין האו' כך, וגם שם אין האויר לח כלע"ז) כמו בהעיר.

ובארץ ישראל הרבה מקילי בצונן מחמת גודל הח שם בימים אלו, וכן נדפס כע שבט הלוי (ח"ח סי' קכ"ז) העובדים כל השבוע ומזיעי לרחוץ אף עם בורית כדי להעבי יעו"ב, אלא שכ' שירחוץ רק ו מספיק לכך, ולענ"ד שאינו צריך לרחוץ במים קרים כיון שעיקר נ בשביל הנאת רחיצה, אבל באמ מקלחת לא יעריכו שיהיו המינו פושרין, שמה שמעריכו למים עושה לתוספות תענוג והנאה] ד' (סי' ע"ז) כ' דמ"מ לא ירחוץ אלא דרך איברים איברים, ולע' חומרא יתירה, ואולי הוא למי שלא יבואו להקל בשופי כל כ בשו"ת אגר"מ (ח"ד חאה"ע ס ד') שמיקל למי שמזיע בט' הי עצמו להעביר הזיעה, וכ"כ ב הקהתי (ח"ה סי' ק') שיש י

ובעת חם בני"א מזיעים מאוד, כבר כתבנו שבאמת אם גופו מלוחלח הרבה בלחלוחי זיעה מותר באמת לרחוץ עצמו, (אבל לא כשכבר נתייבש הזיעה עליו, אם לא שאין דעתו מתיישבת עליו או שנרגש ריחו לבני"א), אבל ח"ו להורות היתר כללי, ובפרט בזמנינו אלה שאין בית וחדר שאין בה מקרר (עיר- קאנדישע"ן בלע"ז), ובפרט לאלה ששוכנים בימות הקיץ בימים הללו במעונות הקיץ בין ההרים הגבוהים שכידוע ששם אין האויר חם כל כך, וגם שם אין האויר לח (היומע"ד בלע"ז) כמו בהעיר.

ובארין ישראל הרבה מקילין לרחוץ בצונן מחמת גודל החום השורר שם בימים אלו, וכן נדפס כעת בשו"ת שבט הלוי (ח"ח סי' קכ"ז) שאנשים העובדים כל השבוע ומזיעין מותרין לרחוץ אף עם בורית כדי להעביר הזוהמא יעו"ב, אלא שכ' שירחוץ רק בצונן שזה מספיק לכך, ולענ"ד שאינו צריך להצטער לרחוץ במים קרים כיון שעיקר כוונתו אינו בשביל הנאת רחיצה, אבל באמת אם נוטל מקלחת לא יעריכו שיהיו המים חמין רק פושרין, שמה שמעריכו למים חמין זה עושה לתוספות תענוג והנאה נושם בחלק ז' (סי' ע"ז) כ' דמ"מ לא ירחוץ בבת אחת אלא דרך איברים איברים, ולענ"ד שהוא חומרא יתירה, ואולי הוא למיגדר מילתא שלא יבואו להקל בשופי כל כך וע' נמי בשו"ת אגרו"מ (ח"ד חאה"ע סי' פ"ד אות ד') שמיקל למי שמזיע בט' הימים לרחוץ עצמו להעביר הזיעה, וכ"כ בשו"ת שבט הקהתי (ח"ה סי' ק') שיש להתיר למי

אוסר
זאת
לא
ישב
פשו
ולא
ה"צ
חתי,
טעם
של
ראה
כדי
שאר
אין
כדי
אלא
עתו

ני"א
הקל
אדם
זילא
ריות
לפי
בין
אין
זמה
חינו
ואנו

ארק
פא,
זניק

שמזיע מאוד וריח זיעה נודף ממנו שירחוץ בהט' ימים.

העולה להלכה דמותר לרחוץ עצמו → להעביר הזוהמא או הזיעה הממשי ("הלח") שעל גופו, כל שכן אם יש לו ריח זיעה דמותר בכל אופן לרחוץ [ויל"ע מהו לרחוץ כדי שלא יתגנה על בני ביתו (אף כשאין ריח הזיעה נרגש כל כך, מ"מ נשים שהן אניני דעת נמאסין אפילו מריח קצת), ומסתבר שהכל לפי הענין].

אלא שעיין בדברינו לקמן בסי' קנ"ז שאין לרחוץ ברבים (כגון להתקלח במקלחת שבמקוואות).

ויל"ע מי שיש לו ריח זיעה, וקשה לו לילך ככה בין בני"א, האם עדיף שישתמש כבושם כדי להעביר מעליו הריח, כדי שלא יצטרך בהכרח לרחוץ.

L * * *

סימן קנ"ה-ב

שאלה - בעת חום גדול שנחלש גופו מתוקף החום הדוקר עליו מהו שיטול מקלחת כדי להשיב כוחו. →

תשובה - אם בלא"ה אינו יכול להמשיך עם סדר היום יש לדון להקל. מסתבר דאיסור רחיצה הוא לא רק כשהוא לשם תענוג והנאה, אלא אף אם כוונתו רק כדי אויפ-צו-פרישן את גופו.

מיהו ממסתבר דמי שנחלש גופו מחמת החום ואי אפשר לו להמשיך בסדר

היום של שאר כל אדם אם לא שירחוץ כדי להשיב את נפשו, דאולי בכה"ג דינו כמי שנחלש כל גופו מאיזה מיחוש דדינו כחולה (לגבי שבת שמותר בתרופות, ובמלאכה דאורייתא ע"י נכרי, וכמ"פ כך הוא המציאות שנחלש גוף האדם מחמת חום עד שמוכרח לישכב במטה)

ואם נתמלא גופו מן זיעה בלא"ה מותר לו לרחוץ כמו שמותר לרחוץ להעביר הזוהמא, כש"כ אם יש לו ריח של זיעה וכמו שכתבנו בס"קנ"ה.

* * *

סימן קנ"ו

שאלה - באופנים שמותר לרחוץ להעביר הזוהמא (כנ"ל) מהו שירחוץ עם "בורית".

תשובה - אם הזוהמא או (ריח) הזיעה אינו עובר בלאו

הכי מותר. ונראה שבכה"ג מותר אף לרחוץ עצמו עם "בורית", וכדמשמע בשו"ע סי' תרי"ג דלטו"ז מותר אף "לסוך" בשמן להעביר לכלוך וצואה, ועי' מ"ב (תקנ"ד סק"ח) דלרחוץ בחלב ובבורית הוא בכלל סיכה, ואף למג"א (תרי"ד סק"ב) דסיכה להעביר הלכלוך אסור, ואינו מותר אלא רחיצה גרידא, היינו טעמא משום דהוה תענוג טפי (והסביר לה הלבוש שם עיי"ב), משא"כ בבורית להעביר הלכלוך לא שייך לומר דהוה תענוג טפי.

אמנם אם יודע שריח הזיעה יעבור אף בלא בורית לכאורה אסור

להשתמש בבורית, ראשית שהרי אין בו צורך (ומצינו בפוסקים שאף שהקילו לחפוף הראש לכבוד שבת לא התירו להשתמש בבורית, אף שלמעשה מסקנתנו להקל בזה כנ"ל), ועוד דמבואר (בסו"ס תקנ"א הנ"ל) דמי שתכפוהו אבלות דמותר לכבס כסותו דמ"מ לא יכבס בנתר וכחול, וה"ה לעניינינו.

ואם נתמלא גופו זיעה ועדיין לחלוחית הזיעה עליו (שלא נתייבש עדיין על הגוף) אף שעדיין אין נרגש ריח לאחר נראה ג"כ להקל דמותר לרחוץ עצמו, דהנה בה"י יוהכ"פ (תרי"ד ס"א) מבואר בשו"ע דאסור לסוך עצמו להעביר הזוהמא, וכ' הטו"ז (תרי"ג סק"א) דה"ה דאסור לרחוץ עצמו להסיר זיעה (דזיעה בכלל זוהמא וס"ל לטו"ז דגם רחיצה גרידא אסור להעביר זוהמא כמו דאסור לסוך), אבל המג"א (תרי"ד ס"א) נתקשה למה באמת אסור לסוך להעביר הזוהמא מה שנא מהא דמותר לרחוץ עצמו להסיר הלכלוך (ותי' דסיכה הוה תענוג טפי) עכ"פ חזינן שיטת המג"א דלאו דוקא צואה ולכלוך מותר לרחוץ, אלא ה"ה להעביר זוהמא (והיינו זיעה כמו שכתב הטו"ז) [וכן הבינו במחזהש"ק ולבוש ודגמ"ר שהמג"א חולק על הטו"ז וכ"ה כפמ"ג], והמ"ב בסי' תרי"ג (סק"ב) מביא מהלבוש ושבה"ל ורבינו מנוח כהמג"א דגם לרחוץ להעביר הזוהמא מותר מאחר שאינו רחיצה של תענוג, ועל כן אם הזיעה "הרבה" מותר לרחוץ עצמו, ולהלכה סיים דמ"מ מי שאינו איסטניס ואינו צריך כל כך לרחיצה זו יש לו

להתמיר לחוש לשיטת הטו"ז סוברים הב"ח והפר"ח דאסור הזוהמא (שרק להעביר לכלוך הזוהמא רחיצה, לא שכל רחיצה שאינו מותר), ואף אם נחמיר שם החמורה, אבל בט"ב דרבנן ה בהימים שבין ר"ח לט"ב שאסור אינו אלא ממנהגא יש להקל לכתחלה.

נשאלתי מי שאשתו אינה מסכנ טול מקודם מקלחת, להקל שי"ל שחשיב לדבר מצוה אם היא איסטניס [אבל בס' ש (פל"ג) אומר].

* * *

סימן קנ"ז

שאלה - באופנים שמותר להעביר הזוהמא מהו להתקלח "בפרהסיא" ו שבתוך המקוה.

תשובה - כשיש לו מקלח (כמו שהוא כהיו במקום רבים [ומן הראוי שבעלי המקוואות יסגרו א (עכ"פ המים חמין) של המקלחת (ואשרי לו)]. נראה שהותר לרחוץ להעביר זיעה ול חולה) לא יעשה כן ברבים (כגו אלא בצינעה בתוך ביתו, כמבוא ובמ"ב (סקפ"ג) לענין לכבס בג (שמלפפין בגדיהם) שיש לכבס שלא לזלזל באבלות דירושלים

רי אין בו
שהקילו
לא התירו
שלמעשה
ד רמבואר
שתכפוהו
דמ"מ לא
גינינו.

לחלוחית
עדיין על
יח לאחר
ון עצמו,
(א) מבואר
להעביר
(א') דה"ה
ה (דזיעה
ם רחיצה
או דאסור
(ג) נתקשה
ה הוזהמא
מו להסיר
נוג טפין)
או דוקא
ולא ה"ה
או שכתב
ק ולבוש
ו"ז וכ"ה
(ב) מביא
כהמג"א
תר מאחר
כן אם
עצמו,
איסטניס
ו יש לו

להחמיר לחוש לשיטת הטור"ז שכוותי
סוברים הב"ח והפר"ח דאסור להעביר
הוזהמא (שרק להעביר לכלוך הוא דמותר
רחיצה, לא שכל רחיצה שאינו לתענוג
מותר), ואף אם נחמיר שם ביוכ"פ
החמורה, אבל בט"ב דרבנן וכל שכן
בהימים שבין ר"ח לט"ב שאיסור הרחיצה
אינו אלא ממנהגא יש להקל בשופי
לכתחלה.

נשאלתי מי שאשתו אינה מסכמת אא"כ
יטול מקודם מקלחת, יש לדון
להקל שי"ל שחשיב לדבר מצוה, כש"כ
אם היא איסטניס [אבל בס' שאלת רב
(פל"ג) אוסר].

L * * *

סימן קנ"ז

שאלה - באופנים שיותר להתקלח
להעביר הוזהמא (כנ"ל)
מהו להתקלח "בפרהסיא" במקלחת
שבתוך המקוה.

תשובה - כשיש לו מקלחת בביתו
(כמו שהוא כהיום) אסור
במקום רבים [ומן הראוי להנהיג
שבעלי המקוואות יסגרו את המים
(עכ"פ המים חמין) של מערכת
המקלחת (ואשרי לו)]. נראה דאף למי
שהותר לרחוץ להעביר זיעה ולכלוך (או
חולה) לא יעשה כן כרבים (כגון במקוה)
אלא בצניעה בתוך ביתו, כמבואר במג"א
ובמ"ב (סקפ"ג) לענין לכבס בגדי קטנים
(שמלפפין בגדיהם) שיש לכבסן בצניעה
שלא לזלזל באבלות דירושלים [וע' תוס'

יבמות (דף מג: ד"ה שאני) שחומר ענינים
אלו מפני שמילי דפרהסיא הוא שלא יהיו
עוסקים ליפות עצמן ויאמרו שאין חוששין
להתאבל על ירושלים, ועמג"א דבמילי
דפרהסיא חמיר ימים אלו מאבל בתוך
השבועה, והגם שיש לחלק דשאני כיבוס
בגדים שאסור מדינא דגמרא (על כן
חיישינן למראית העין) משא"כ איסור
רחיצה שכל עיקרו אינו אלא ממנהג, מ"מ
לדאבונינו רואין בחוש שע"כ באין גם
אחרים להקל ראש לרחוץ עצמן שלא
כדת, ואומרים כבר התירו פרושים את
הדברים (ונמצא שהרוחץ גרם תקלה
לחטוא את הרבים), על כן לאו שפיר דמי
מה שיש מקילין ליטול מקלחת
בהמקוואות (אף שהוא להעביר הוזהמא),
ויש להבלנים (המקוה-איד) לסגור את
המים של המקלחת על בריה ומנעל (שמי
שמקלו יגיד לו לא יבוא לזלזל כרבים
באבילות החורבן), ועוד שהוא זלזול
בפרהסיא כדיני השו"ע [אם לא במחנות
קיץ (קעמפ"ס) שאין ליחידים מקלחת],
וכן מה"ט אף חולה שיותר ברחיצה לשם
רפואה לא ישהה בתוך מקוה חמה (רק
יטול אמבטיה חמה בתוך ביתו), וכל
המתאבל על ירושלים זוכה ורואה
בשמחתה [וחכ"א העיר עוד דלשון
הרמב"ם והטור שלא ליכנס לבית
המרחץ באלו הימים, ויש לדייק מלשונם
דעיקר הקפידא ברחיצה בבית המרחץ לא
מה שהיחיד רוחץ עצמו בביתו, אלא
שלשון השו"ע סתם 'שלא לרחוץ'].

ובכלל על פי רוב אפילו מי שיש לו ריח
זיעה לאחר שיטבול וינגב עצמו